

I

(Besluiten op grond van het EG- en het Euratom-Verdrag waarvan publicatie verplicht is)

REGLEMENTEN VAN ORDE EN REGLEMENTEN VOOR DE PROCESVOERING

REGLEMENT VOOR DE PROCESVOERING VAN HET GERECHT VOOR AMBTENARENZAKEN
VAN DE EUROPESE UNIE

van 25 juli 2007

HET GERECHT VOOR AMBTENARENZAKEN VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 225 A ervan,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, en met name op artikel 140 B ervan,

Gelet op het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, en met name op bijlage I daarbij,

Gelet op besluit 2004/752/EG, Euratom van de Raad van 2 november 2004 tot instelling van een Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie ⁽¹⁾,

Gezien het akkoord van het Hof van Justitie,

Gezien de goedkeuring door de Raad, gegeven op 19 april 2007,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Het Gerecht voor ambtenarenzaken dient zijn reglement voor de procesvoering op te stellen in overeenstemming met het Hof van Justitie en met goedkeuring door de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit;

(2) De bepalingen voor de werking van het Gerecht voor ambtenarenzaken die worden genoemd in de Verdragen, in

⁽¹⁾ PB L 333 van 9.11.2004, blz. 7.

het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie, in bijlage I bij dat statuut en in besluit 2004/752/EG, Euratom moeten worden vastgesteld alsmede alle andere bepalingen die in voorkomend geval nodig zijn om deze handelingen toe te passen, te preciseren en aan te vullen;

(3) Voor het Gerecht voor ambtenarenzaken moet worden voorzien in procedures die beantwoorden aan de behoeften van een rechterlijke instantie die uitspraak doet in eerste aanleg en aan de taak die aan dit gerecht is opgedragen, namelijk uitspraak te doen volgens regels die zijn aangepast aan de bijzondere kenmerken van de geschillen waarvan het kennis neemt, en daarbij in elke fase van de procedure de mogelijkheden van een minnelijke regeling van het geschil te onderzoeken;

(4) Om de eenheid en de coherentie van het rechterlijke stelsel in zijn geheel te waarborgen, is het wenselijk dat de op de procedure voor het Gerecht voor ambtenarenzaken toepasselijke regels niet meer dan nodig is afwijken van de regels die op de procedure voor het Hof van Justitie van toepassing zijn krachtens het Reglement voor de procesvoering van het Hof, vastgesteld op 19 juni 1991 ⁽²⁾, zoals later gewijzigd, en van de regels die op de procedure voor het Gerecht van eerste aanleg van toepassing zijn krachtens het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht van eerste aanleg, vastgesteld op 2 mei 1991 ⁽³⁾, zoals later gewijzigd,

⁽²⁾ PB L 176 van 4.7.1991, blz. 7. Reglement voor de procesvoering laatstelijk gewijzigd bij besluit 2006/955/EG, Euratom (PB L 386 van 29.12.2006, blz. 44).

⁽³⁾ PB L 136 van 30.5.1991, blz. 1. Reglement voor de procesvoering laatstelijk gewijzigd bij besluit 2006/956/EG, Euratom (PB L 386 van 29.12.2006, blz. 45).

STELT HET NAVOLGENDE VAST:

REGLEMENT VOOR DE PROCESVOERING

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Definities

1. In dit reglement worden de hieronder genoemde teksten telkens op de volgende wijze aangeduid:
  - het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap „EG-Verdrag”;
  - het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) „EGA-Verdrag”;
  - het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie „Statuut van het Hof van Justitie”;
  - de verordening tot vaststelling van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen en de Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Gemeenschappen „Ambtenarenstatuut”.
2. Voor de toepassing van dit reglement:
  - wordt met de term „Gerecht” aangeduid het Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie of, voor de zaken die door een kamer of een alleensprekende rechter worden behandeld, die kamer of die rechter;
  - wordt met de term „president van het Gerecht” alleen aangeduid de president van de rechterlijke instantie, terwijl met de term „president” de president van de rechtsprekende formatie wordt aangeduid;
  - wordt met de term „instellingen” aangeduid de instellingen van de Gemeenschappen en de organen die zijn opgericht bij de Verdragen of bij een besluit ter uitvoering daarvan, en die voor het Gerecht partij kunnen zijn.

EERSTE TITEL

VAN DE ORGANISATIE VAN HET GERECHT

Eerste hoofdstuk

VAN HET PRESIDENTSCHAP EN DE LEDEN VAN HET GERECHT

Artikel 2

Ambtstermijn van de rechters

1. De ambtstermijn van een rechter vangt aan op de hiertoe in de benoemingsakte vastgestelde dag.
2. Indien bedoelde akte die dag niet vermeldt, vangt de ambtstermijn aan op de datum van deze akte.

Artikel 3

Eedaflegging

1. Elke rechter legt, alvorens zijn ambt te aanvaarden, voor het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen de volgende eed af:

„Ik zweer in volkomen onpartijdigheid en geheel overeenkomstig mijn geweten mijn functie te zullen uitoefenen; ik zweer niets bekend te zullen maken van het geheim der beraadslagingen.”

2. Elke rechter ondertekent terstond na de eedsaflegging een verklaring waarbij hij zich plechtig verbindt, gedurende zijn ambtstermijn en na afloop daarvan de uit zijn taak voortvloeiende verplichtingen na te komen en in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten bij het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtstermijn.

Artikel 4

Afzetting en ontheffing uit het ambt van een rechter

1. Wanneer het Hof van Justitie, na raadpleging van het Gerecht, heeft te beslissen of een rechter heeft opgehouden aan de gestelde voorwaarden of aan de uit zijn ambt voortvloeiende verplichtingen te voldoen, nodigt de president van het Gerecht de betrokken rechter uit, voor het Gerecht in raadkamer te verschijnen teneinde zijn opmerkingen te maken; de griffier is hierbij niet tegenwoordig.

2. Het advies van het Gerecht is met redenen omkleed.

3. Het advies waarin wordt vastgesteld dat een rechter heeft opgehouden aan de gestelde voorwaarden of aan de uit zijn ambt voortvloeiende verplichtingen te voldoen, moet worden aangenomen met de stemmen van de meerderheid van de rechters van het Gerecht. In dit geval wordt de stemmenverhouding aan het Hof van Justitie meegedeeld.

4. De stemming is geheim. De betrokkene neemt niet aan de beraadslaging deel.

Artikel 5

Rang

1. Behoudens voor de president van het Gerecht en voor de kamerpresidenten, wordt de rangorde van de rechters zonder onderscheid door hun anciënniteit bepaald.

2. Bij gelijke anciënniteit wordt de rangorde door de leeftijd bepaald.

3. De aftredende rechters behouden bij herbenoeming de anciënniteit welke zij tevoren bezaten.

Artikel 6

Verkiezing van de president van het Gerecht

1. Overeenkomstig artikel 4, lid 1, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie kiezen de rechters uit hun midden voor drie jaar de president van het Gerecht. Hij kan worden herkozen.

2. Wanneer de president van het Gerecht ophoudt zijn ambt te bekleden vóór het verstrijken van de normale ambtstermijn, wordt voor het resterende gedeelte van die termijn in zijn vervanging voorzien.

3. De in dit artikel bedoelde verkiezing heeft bij geheime stemming plaats. Verkozen is de rechter die de volstrekte meerderheid van stemmen heeft verkregen. Indien geen van de rechters de volstrekte meerderheid heeft verkregen, wordt tot een tweede stemming overgegaan; in dat geval is verkozen de rechter die de meeste stemmen heeft verkregen. Bij staking van stemmen is de oudste rechter verkozen.

4. De naam van de tot president van het Gerecht verkozen rechter wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 7

Bevoegdheden van de president van het Gerecht

1. De president van het Gerecht leidt de werkzaamheden en de diensten van het Gerecht.

2. Hij presideert de zittingen, alsmede de beraadslagingen in raadkamer, van:

- het Gerecht in volle samenstelling;
- de kamer die zitting houdt met vijf rechters;
- elke kamer die zitting houdt met drie rechters, waaraan hij is toegevoegd.

Artikel 8

Vervanging van de president van het Gerecht

Bij afwezigheid of verhindering van de president van het Gerecht, alsmede wanneer het presidentschap vacant is, wordt dit waargenomen volgens de rangorde vastgesteld met toepassing van artikel 5.

Tweede hoofdstuk

VAN DE RECHTSPREKENDE FORMATIES

Artikel 9

Rechtsprekende formaties

Overeenkomstig artikel 4, lid 2, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie berecht het Gerecht de zaken in volle samenstelling, in een kamer van vijf rechters, in kamers van drie rechters of met een alleensprekende rechter.

Artikel 10

Samenstelling van de kamers

1. Het Gerecht vormt uit zijn midden kamers die zitting houden met drie rechters. Het kan een kamer die zitting houdt met vijf rechters, vormen.

2. Het Gerecht voegt rechters toe aan de kamers. Indien het aantal aan een kamer toegevoegde rechters groter is dan het aantal rechters die zitting houden, bepaalt het op welke wijze de rechters worden aangewezen die deel zullen uitmaken van de rechtsprekende formatie.

3. De overeenkomstig dit artikel genomen besluiten worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 11

Kamerpresidenten

1. Overeenkomstig artikel 4, lid 3, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie kiezen de rechters uit hun midden voor drie jaar de presidenten van de kamers die zitting houden met drie rechters. De verkiezing gebeurt volgens de procedure van artikel 6, lid 3. Zij kunnen worden herkozen.

2. De bepalingen van artikel 6, leden 2 en 4, zijn van toepassing.

3. De kamerpresidenten leiden de werkzaamheden van hun kamer en presideren de zittingen en de beraadslagingen.

4. Bij afwezigheid of verhindering van de president van een kamer of wanneer het presidentschap vacant is, wordt de kamer gepresideerd door een van de leden ervan volgens de rangorde vastgesteld met toepassing van artikel 5.

5. Indien de president van het Gerecht bij wijze van uitzondering de rechtsprekende formatie dient aan te vullen, presideert hij deze.

Artikel 12

Gewone rechtsprekende formatie — Toewijzing van de zaken aan de kamers

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 13 en 14 houdt het Gerecht zitting in kamers van drie rechters.
2. Het Gerecht stelt de criteria vast volgens welke de zaken aan die kamers worden toegewezen.
3. Het in het voorgaande lid bedoelde besluit wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 13

Verwijzing van een zaak naar het Gerecht in volle samenstelling of naar de kamer die zitting houdt met vijf rechters

1. Wanneer de moeilijkheid van de gerezen rechtsvragen of het belang van een zaak dan wel bijzondere omstandigheden daartoe grond opleveren, kan een zaak worden verwezen naar het Gerecht in volle samenstelling of naar de kamer die zitting houdt met vijf rechters.
2. De beslissing tot verwijzing wordt genomen door het Gerecht in volle samenstelling op voorstel van de kamer waarbij de zaak aanhangig is, of van een lid van het Gerecht. Zij kan in iedere stand van het geding worden genomen.

Artikel 14

Verwijzing van een zaak naar een alleensprekende rechter

1. De zaken die zijn toegewezen aan een kamer die zitting houdt met drie rechters, kunnen door de rechter-rapporteur als alleensprekende rechter worden berecht, indien zij, gelet op de geringe moeilijkheid van de gerezen rechtsvragen of feitelijke vragen, het geringe belang van de zaak en het ontbreken van andere bijzondere omstandigheden, zich daartoe lenen.

Verwijzing naar een alleensprekende rechter is uitgesloten voor zaken waarin vragen betreffende de wettigheid van een handeling van algemene strekking rijzen.

2. De beslissing tot verwijzing wordt, nadat partijen zijn gehoord, met eenstemmigheid genomen door de kamer waarbij de zaak aanhangig is. Zij kan in iedere stand van het geding worden genomen.
3. Bij afwezigheid of verhinderdheid van de alleensprekende rechter naar wie de zaak is verwezen, wordt deze vervangen door een andere door de president aangewezen rechter.
4. De alleensprekende rechter wijst de zaak naar de kamer terug, indien hij vaststelt dat niet meer aan de voorwaarden van lid 1 is voldaan.
5. In zaken die door een alleensprekende rechter worden behandeld, worden de bevoegdheden van de president door die rechter uitgeoefend.

Derde hoofdstuk

VAN DE GRIFFIE EN DE DIENSTEN

Eerste afdeling — Van de griffie

Artikel 15

Benoeming van de griffier

1. Het Gerecht benoemt de griffier.
2. De president van het Gerecht doet twee weken voor de datum waarop de benoeming zal plaatsvinden, aan de rechters mededeling van de ingekomen kandidaatstellingen.
3. De benoeming geschiedt overeenkomstig de procedure, bepaald in artikel 6, lid 3.
4. De naam van de griffier wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.
5. De griffier wordt benoemd voor een periode van zes jaar. Hij kan worden herbenoemd.
6. Alvorens zijn ambt te aanvaarden, legt de griffier voor het Gerecht de eed af, voorzien in artikel 3.

Artikel 16

Beëindiging van functie van de griffier

1. De griffier kan slechts van zijn functie worden ontheven, wanneer hij aan de gestelde voorwaarden of aan de uit zijn ambt voortvloeiende verplichtingen niet meer voldoet; het Gerecht beslist, na de griffier in de gelegenheid te hebben gesteld zijn opmerkingen te maken.
2. Indien de griffier ophoudt zijn functie uit te oefenen vóór het einde van zijn ambtstermijn, benoemt het Gerecht een griffier voor een periode van zes jaar.

Artikel 17

Adjunct-griffier

Het Gerecht kan, volgens de hierboven voor de griffier bepaalde procedure, een adjunct-griffier benoemen, die tot taak heeft de griffier terzijde te staan en hem te vervangen, zulks overeenkomstig de instructies voor de griffier, bedoeld in artikel 19, lid 4.

Artikel 18

Afwezigheid of verhinderdheid van de griffier

De president van het Gerecht wijst de ambtenaren of personeelsleden aan die, bij afwezigheid of verhinderdheid van de griffier en, in voorkomend geval, van de adjunct-griffier, dan wel bij vacature van hun ambt, belast zijn met de waarneming van de functie van griffier.

*Artikel 19***Taken van de griffier**

1. De griffier staat het Gerecht, de president van het Gerecht en de rechters terzijde bij het vervullen van hun taken. Hij is verantwoordelijk voor de organisatie en de activiteiten van de griffie onder gezag van de president van het Gerecht.
2. De griffier fungeert als zegelbewaarder. Hij is verantwoordelijk voor de archieven en de publicaties van het Gerecht. Onder gezag van de president van het Gerecht is de griffier belast met de ontvangst, de doorzending en de bewaring van alle stukken, alsmede met de betekeningen die krachtens dit reglement moeten geschieden.
3. Behoudens het bepaalde in de artikelen 4, 16, lid 1, en 27, woont de griffier de zittingen van het Gerecht bij.
4. Het Gerecht stelt zijn instructies voor de griffier vast op voorstel van de president van het Gerecht. Deze worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

*Artikel 20***Houden van het register**

1. Ter griffie wordt onder verantwoordelijkheid van de griffier een register gehouden, waarin alle processtukken en de ter ondersteuning daarvan neergelegde bescheiden worden ingeschreven.
2. De wijze waarop het register wordt gehouden, wordt geregeld in de instructies voor de griffier, bedoeld in artikel 19, lid 4.
3. Ieder persoon die een belang heeft, kan het register ter griffie raadplegen en daarvan afschriften of uittreksels verkrijgen tegen de voorwaarden, bepaald in het tarief van de griffie, dat door het Gerecht op voorstel van de griffier wordt vastgesteld.
4. Partijen in hangende gedingen kunnen voorts tegen de voorwaarden, bepaald in het tarief van de griffie, extra afschriften van de processtukken alsmede van de beschikkingen en arresten verkrijgen.
5. Een derde, hetzij particuliere of openbare persoon, heeft geen toegang tot het procesdossier of tot de processtukken dan met uitdrukkelijke toestemming van de president, de partijen gehoord. Deze toestemming wordt slechts verleend op schriftelijk verzoek; dit verzoek gaat vergezeld van een omstandige motivering van het gewettigd belang van de verzoeker bij raadpleging van het dossier.

Tweede afdeling — Van de diensten*Artikel 21***Ambtenaren en andere personeelsleden**

1. De ambtenaren en andere personeelsleden die rechtstreeks bijstand verlenen aan de president van het Gerecht, de rechters en de griffier, worden benoemd overeenkomstig de bepalingen van het Ambtenarenstatuut. Zij ressorteren onder de griffier, onder het gezag van de president van het Gerecht.

2. Zij leggen ten overstaan van de president van het Gerecht in tegenwoordigheid van de griffier de volgende eed af:

„Ik zweer de functie welke mij door het Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie is opgedragen, getrouwelijk, naar mijn geweten en onder gepaste geheimhouding uit te oefenen.”

*Artikel 22***Administratie en beheer van de financiën van het Gerecht**

Onder gezag van de president van het Gerecht is de griffier belast met de administratie, het beheer van de financiën en de boekhouding van het Gerecht; hij wordt daarin bijgestaan door de diensten van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg.

Vierde hoofdstuk

VAN DE WERKWIJZE VAN HET GERECHT*Artikel 23***Dag, uur en plaats van de zittingen van het Gerecht**

1. De president stelt de dag en het uur van de zittingen van het Gerecht vast.
2. Het Gerecht kan voor een of meer bepaalde zittingen een andere plaats bepalen dan die waar het Gerecht is gevestigd.

*Artikel 24***Quorum**

Het Gerecht kan slechts geldig zitting houden indien het volgende quorum is bereikt:

- vijf rechters voor het Gerecht in volle samenstelling;
- drie rechters voor de kamer die zitting houdt met vijf rechters en de kamers die zitting houden met drie rechters.

*Artikel 25***Afwezigheid of verhindering van een rechter**

1. Indien, wegens afwezigheid of verhindering van een rechter, het quorum niet wordt bereikt, verdaagt de president de zitting totdat de afwezigheid of de verhindering is geëindigd.

2. Om het quorum van een kamer te bereiken kan de president ook, indien dat voor een goede rechtsbedeling noodzakelijk is, de rechtsprekende formatie aanvullen met een andere rechter van dezelfde kamer of, bij gebreke daarvan, de president van het Gerecht voorstellen, een rechter van een andere kamer aan te wijzen. De vervangende rechter wordt bij toerbeurt aangewezen volgens de rangorde vastgesteld in artikel 5, met uitsluiting, voor zover mogelijk, van de president van het Gerecht en van de kamerpresidenten.

3. Indien na de terechtzitting de rechtsprekende formatie met toepassing van het vorige lid wordt aangevuld, wordt de mondelinge behandeling opnieuw geopend.

*Artikel 26***Afwezigheid of verhindering van een rechter van de kamer die zitting houdt met vijf rechters, vóór de terechtzitting**

Wanneer een rechter van de kamer die zitting houdt met vijf rechters, vóór de terechtzitting afwezig of verhinderd is, wijst de president van het Gerecht bij toerbeurt volgens de rangorde vastgesteld in artikel 5 een andere rechter aan. Indien het aantal van vijf rechters niet kan worden bereikt, kan de zitting niettemin worden gehouden, op voorwaarde dat het quorum is bereikt.

*Artikel 27***Beraadslaging**

1. Het Gerecht beraadslaagt in raadkamer.
2. Aan de beraadslaging wordt uitsluitend deelgenomen door de rechters die bij de terechtzitting tegenwoordig waren.
3. Overeenkomstig artikel 17, eerste alinea, van het Statuut van het Hof van Justitie en artikel 5, eerste alinea, van bijlage I bij dat statuut kan het Gerecht slechts in oneven getal op geldige wijze beslissen.

Wanneer in de kamer die zitting houdt met vijf rechters of in het Gerecht in volle samenstelling, wegens afwezigheid of verhindering de rechters even in getal zijn, neemt de rechter met de minste anciënniteit volgens de rangorde vastgesteld met toepassing van artikel 5 niet aan de beraadslaging deel, tenzij het de rechter-rapporteur betreft. In dit geval neemt de rechter met de onmiddellijk hogere anciënniteit niet aan de beraadslaging deel.

4. Elke rechter draagt bij de beraadslaging zijn gevoelen, met redenen omkleed, voor.

Op verzoek van een rechter wordt elke vraag, alvorens in stemming te worden gebracht, in de bij dit verzoek aangeduide taal geformuleerd en schriftelijk aan de andere rechters voorgelegd.

De beslissing van het Gerecht wordt bepaald door het gevoelen van de meerderheid, gelijk dit bij de eindberaadslaging werd gevormd. De volgorde waarin de stemmen worden uitgebracht, is omgekeerd aan die van de rangorde vastgesteld met toepassing van artikel 5.

Bij verschil van mening ten aanzien van het onderwerp, de bewoordingen of de volgorde van de vragen, alsmede met betrekking tot de interpretatie van een stemming, beslist het Gerecht.

5. De besprekingen van het Gerecht betreffende huishoudelijke aangelegenheden worden, tenzij het Gerecht anders bepaalt, door de griffier bijgewoond.

6. Wanneer het Gerecht vergadert buiten aanwezigheid van de griffier, belast het, zo nodig, de rechter met de laagste rang volgens de rangorde bedoeld in artikel 5 met het opmaken van het proces-verbaal, dat dan door de president en die rechter wordt ondertekend.

*Artikel 28***Gerechtelijke vakanties**

1. Behoudens afwijkend besluit van het Gerecht, worden de gerechtelijke vakanties bepaald als volgt:

- van 18 december tot 10 januari,
- van de zondag voor Pasen tot en met de tweede zondag na Pasen,
- van 15 juli tot 15 september.

2. Gedurende de gerechtelijke vakanties wordt in het presidentschap van het Gerecht voorzien ter plaatse waar het Gerecht is gevestigd, hetzij door de president van het Gerecht die verbinding onderhoudt met de griffier, hetzij door een kamerpresident of een andere rechter door wie de president van het Gerecht zich doet vervangen.

In spoedeisende gevallen kan de president van het Gerecht de rechters bijeenroepen.

3. Het Gerecht neemt de erkende feestdagen van de plaats waar het is gevestigd, in acht.

4. Het Gerecht kan wegens geldige redenen aan de rechters buitengewoon verlof verlenen.

*Vijfde hoofdstuk***VAN HET TAALGEBRUIK***Artikel 29***Taalgebruik**

Ingevolge artikel 64 van het Statuut van het Hof van Justitie en artikel 7, lid 2, van bijlage I bij dat statuut zijn de bepalingen van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht van eerste aanleg inzake de regeling van het taalgebruik van toepassing op het Gerecht.

*Zesde hoofdstuk***VAN DE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN PARTIJEN***Artikel 30***Voorrechten, immuniteiten en faciliteiten**

1. De vertegenwoordigers van partijen die voor het Gerecht of voor een bij rogatoire commissie aangewezen rechter verschijnen, zijn vrijgesteld van rechtsvervolging voor hetgeen zij met betrekking tot de zaak of de partijen hebben gezegd en geschreven.

2. De vertegenwoordigers van partijen genieten voorts de volgende voorrechten en faciliteiten:

- a) de op het proces betrekking hebbende stukken en bescheiden zijn aan onderzoek en inbeslagneming onttrokken. In geval van geschil ten aanzien van de aard van die stukken en bescheiden kunnen zij door de douane of

politie worden verzegeld; zij worden dan onverwijld aan het Gerecht doorgezonden, teneinde in tegenwoordigheid van de griffier en de betrokkene te worden geverifieerd;

- b) aan de vertegenwoordigers van partijen worden de ter uitvoering van hun taak nodige deviezen toegewezen;
  - c) de vertegenwoordigers van partijen genieten de voor de uitvoering van hun taak noodzakelijke bewegingsvrijheid.
3. De voorrechten, immuniteiten en faciliteiten, bedoeld in de leden 1 en 2, worden uitsluitend in het belang van de procedure verleend.
4. Het Gerecht kan de immuniteit opheffen, wanneer dit naar zijn mening niet strijdig is met het belang van de procedure.

Artikel 31

Hoedanigheid van de vertegenwoordigers van partijen

Teneinde de in artikel 30 bedoelde voorrechten, immuniteiten en faciliteiten te kunnen genieten, wordt de vereiste hoedanigheid op de volgende wijze bewezen:

- a) ten aanzien van de gemachtigden door een officiële verklaring, daartoe afgegeven door hun lastgever, die een afschrift ervan onverwijld aan de griffier betekent;
- b) ten aanzien van de raadslieden en advocaten door een legitimatiebewijs, ondertekend door de griffier. De geldigheidsduur van dit bewijs is beperkt tot een daartoe

vastgestelde termijn; zij kan evenwel in de loop van de procedure worden verlengd of verkort.

Artikel 32

Uitsluiting van de procedure

1. Indien het Gerecht van oordeel is dat een vertegenwoordiger van een partij zich voor het Gerecht, de president, een rechter of de griffier gedraagt op een wijze die onverenigbaar is met de waardigheid van het Gerecht of met de eisen van een goede rechtsbedeling, of dat deze vertegenwoordiger van de hem met het oog op zijn functie toegekende rechten een ander gebruik maakt dan waartoe die rechten hem zijn verleend, deelt het dit de betrokkene mee. Het Gerecht kan de bevoegde autoriteiten onder wiens gezag de betrokkene valt, daarvan op de hoogte stellen; een afschrift van de tot deze autoriteiten gerichte brief wordt aan de betrokkene toegezonden.

Om dezelfde redenen kan het Gerecht te allen tijde de betrokkene bij beschikking van de procedure uitsluiten, na hem te hebben gehoord. Deze beschikking is onmiddellijk uitvoerbaar.

2. Wanneer een vertegenwoordiger van een partij van de procedure is uitgesloten, wordt het geding voor een door de president te bepalen termijn geschorst, teneinde de betrokken partij in de gelegenheid te stellen een andere vertegenwoordiger aan te wijzen.

3. De krachtens dit artikel gegeven beschikkingen kunnen worden ingetrokken.

TWEDE TITEL

VAN DE PROCEDURE

Eerste hoofdstuk

VAN DE SCHRIFTELIJKE BEHANDELING

Artikel 33

Algemene bepalingen

- 1. De schriftelijke behandeling omvat de indiening van het verzoekschrift en van het verweerschrift alsmede, onder de voorwaarden bepaald in artikel 41, de indiening van een repliek en een dupliek.
- 2. De president bepaalt de data of de termijnen voor de indiening van de processtukken.

Artikel 34

Indiening van de processtukken

- 1. Het origineel van elk processtuk wordt ondertekend door de vertegenwoordiger van de partij.

Dit processtuk, vergezeld van alle bijlagen waarnaar daarin wordt verwezen, wordt overgelegd tezamen met vijf afschriften voor

het Gerecht en één voor elke andere partij. De afschriften worden voor eensluidend gewaarmerkt door de partij van wie zij afkomstig zijn.

2. Binnen de daartoe door het Gerecht bepaalde termijn leggen de instellingen bovendien van elk processtuk dat van hen uitgaat, vertalingen over in de andere talen bedoeld in artikel 1 van verordening nr. 1 van de Raad. De laatste alinea van lid 1 is van toepassing.

3. De processtukken zijn gedagtekend. Voor de berekening van de processtermijnen geldt slechts de dag van nederlegging ter griffie.

4. Elk processtuk gaat vergezeld van een dossier bevattende de stukken en bescheiden waarop een beroep wordt gedaan, alsmede van een staat van die stukken en bescheiden.

5. Wanneer wegens de omvang van een stuk of document slechts uittreksels zijn bijgevoegd, wordt het gehele stuk of document of een volledig afschrift ervan ter griffie neergelegd.

6. Onverminderd het bepaalde in de leden 1 tot en met 4, wordt de dag waarop een kopie van het ondertekende origineel van een processtuk tezamen met de in lid 4 bedoelde staat van stukken en bescheiden door middel van enig technisch communicatiemiddel waarover het Gerecht beschikt, ter griffie binnenkomt, voor de berekening van de procestermijnen in aanmerking genomen, mits het ondertekende origineel van het stuk, vergezeld van de bijlagen en afschriften bedoeld in lid 1, tweede alinea, uiterlijk tien dagen na ontvangst van de kopie van het origineel ter griffie wordt neergelegd. Artikel 100, lid 3, is niet van toepassing op deze termijn van tien dagen.

7. Onverminderd het bepaalde in de leden 1, eerste alinea, en 2 tot en met 4, kan het Gerecht bij besluit bepalen onder welke voorwaarden een elektronisch aan de griffie toegezonden processtuk als het origineel van dit stuk wordt beschouwd. Dit besluit wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 35

Verzoekschrift

1. Het verzoekschrift bedoeld in artikel 21 van het Statuut van het Hof van Justitie, bevat:

- a) de naam en de woonplaats van de verzoeker;
- b) de hoedanigheid en het adres van de ondertekenaar;
- c) de aanduiding van de partij tegen wie het verzoekschrift is gericht;
- d) het voorwerp van het geschil en de conclusies van de verzoeker;
- e) de aangevoerde middelen en argumenten, zowel feitelijk als rechtens;
- f) zo nodig, de bewijsaanbiedingen.

2. Bij het verzoekschrift worden in voorkomend geval als bijlage gevoegd:

- a) de handeling waarvan nietigverklaring wordt gevraagd;
- b) de klacht in de zin van artikel 90, lid 2, van het Ambtenarenstatuut en het besluit houdende antwoord op de klacht met vermelding van de datum van indiening respectievelijk van kennisgeving.

3. Voor het goede verloop van de procedure bevat het verzoekschrift:

- een keuze van domicilie ter plaatse waar het Gerecht is gevestigd met vermelding van de persoon die gemachtigd is tot het in ontvangst nemen van alle te betekenen stukken;
- of de aanduiding van enig technisch communicatiemiddel waarover het Gerecht beschikt en waarmee de vertegenwoordiger van de verzoeker instemt voor het in ontvangst nemen van alle te betekenen stukken;
- of beide hierboven genoemde wijzen van betekening.

4. Indien het verzoekschrift niet aan de in lid 3 bedoelde voorwaarden beantwoordt en zolang dit verzuim niet is hersteld,

geschieden alle betekeningen aan de betrokken partij per aangetekende post aan het adres van de vertegenwoordiger van de partij. In afwijking van artikel 99, lid 1, wordt de regelmatige betekening dan geacht plaats te vinden door bezorging van de aangetekende zending op het postkantoor van de plaats waar het Gerecht is gevestigd.

5. De advocaat van de verzoeker dient ter griffie een legitimatiedocument neer te leggen waaruit blijkt dat hij bevoegd is om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat of van een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte.

Artikel 36

Regularisatie

Indien het verzoekschrift niet beantwoordt aan de voorwaarden, vermeld in artikel 35, lid 1, sub a, b en c, lid 2 of lid 5, stelt de griffier de verzoeker een redelijke termijn om de verzuimen in het verzoekschrift te herstellen. Wordt daaraan binnen bedoelde termijn geen gevolg gegeven, dan beslist het Gerecht, of het niet in acht nemen van bedoelde voorwaarden tot de formele niet-ontvankelijkheid van het verzoekschrift leidt.

Artikel 37

Betekening van het verzoekschrift en mededeling in het Publicatieblad

1. Het verzoekschrift wordt aan de verwerende partij betekend. In de gevallen bedoeld in artikel 36, vindt de betekening plaats, zodra de in die bepaling bedoelde verzuimen zijn hersteld of, bij gebreke daarvan, zodra het Gerecht het verzoekschrift ontvankelijk heeft geoordeeld.

2. In het *Publicatieblad van de Europese Unie* wordt een mededeling opgenomen waarin de dag van neerlegging van het verzoekschrift, de partijen, het voorwerp en de beschrijving van het geding en de conclusies van het verzoekschrift worden vermeld.

Artikel 38

Toewijzing van een zaak aan een rechtsprekende formatie

Terstond na de indiening van het verzoekschrift wijst de president van het Gerecht aan de hand van de in artikel 12, lid 2, bedoelde criteria de zaak toe aan een kamer die zitting houdt met drie rechters.

De president van deze kamer doet aan de president van het Gerecht, voor iedere toegewezen zaak, een voorstel omtrent de aanwijzing van een rechter-rapporteur; de president van het Gerecht beslist.

Artikel 39

Verweerschrift

1. Binnen twee maanden na de betekening van het verzoekschrift dient de verwerende partij een verweerschrift in. Dit stuk bevat:

- a) de naam en de woonplaats van de verwerende partij;

- b) de hoedanigheid en het adres van de ondertekenaar;
- c) de conclusies van de verwerende partij;
- d) de aangevoerde middelen en argumenten, zowel feitelijk als rechtens;
- e) zo nodig, de bewijsaanbiedingen.

Artikel 35, leden 3 en 4, is van toepassing.

De advocaat die de verwerende partij bijstaat, dient ter griffie een legitimatiedocument te deponeren waaruit blijkt dat hij bevoegd is om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat of van een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte.

2. Op een met redenen omkleed verzoek van de verwerende partij kan de president in buitengewone omstandigheden de in lid 1 bedoelde termijn verlengen.

Artikel 40

Toezening aan de Raad en de Commissie

Wanneer de Raad of de Commissie geen partij bij een zaak is, zendt het Gerecht deze instelling een afschrift toe van het verzoekschrift en het verweerschrift, met uitzondering van de daaraan gehechte bijlagen, om haar in staat te stellen te constateren of de niet-toepasselijkheid van een van haar handelingen wordt aangevoerd in de zin van artikel 241 EG-Verdrag of artikel 156 EGA-Verdrag.

Artikel 41

Tweede memoriewisseling

Krachtens artikel 7, lid 3, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie kan het Gerecht ambtshalve of op een met redenen omkleed verzoek van de verzoeker beslissen dat een tweede memoriewisseling nodig is om het dossier te vervolledigen.

Artikel 42

Nieuwe bewijsaanbiedingen

De partijen kunnen nog tot aan het einde van de terechtzitting aanbieden hun stellingen nader te bewijzen, op voorwaarde dat de vertraging waarmee zodanig bewijsaanbod geschiedt, naar behoren wordt gemotiveerd.

Artikel 43

Nieuwe middelen

1. Nieuwe middelen mogen na de eerste memoriewisseling niet worden voorgedragen, tenzij zij steunen op gegevens, hetzij rechtens of feitelijk, waarvan eerst in de loop van de behandeling is gebleken.

2. Indien een partij tijdens de behandeling een nieuw middel voordraagt, kan de president na het verstrijken van de normale procestermijnen, op rapport van de rechter-rapporteur, aan de wederpartij een termijn voor antwoord stellen.

De beslissing over de ontvankelijkheid van het middel wordt aangehouden tot de eindbeslissing.

Artikel 44

Documenten en stukken — Vertrouwelijke behandeling — Anonimisering

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 109, lid 5, houdt het Gerecht alleen rekening met documenten of stukken waarvan de vertegenwoordigers van partijen kennis hebben kunnen nemen en waarover zij zich hebben kunnen uitspreken.

2. Indien het Gerecht ten aanzien van een of meer partijen het vertrouwelijke karakter moet toetsen van een stuk dat relevant kan zijn voor een beslissing over een geschil, wordt dat stuk vóór het einde van deze toetsing niet aan de partijen meegedeeld. Het Gerecht kan bij beschikking de overlegging van dit document vragen.

3. Indien een stuk waarvan de kennisneming door een communautaire instelling is geweigerd, aan het Gerecht is overgelegd in het kader van een beroep betreffende de wettigheid van die weigering, wordt dat stuk niet aan de andere partijen meegedeeld.

4. Op een met redenen omkleed verzoek dan wel ambtshalve kan het Gerecht de namen van verzoeker of van andere personen die in het kader van de procedure worden genoemd, of bepaalde gegevens in de publicaties betreffende de zaak weglaten, indien er een rechtmatig belang bij bestaat dat de identiteit van een persoon of de inhoud van die gegevens niet in de openbaarheid komen.

Artikel 45

Voorlopig rapport

1. Na de laatste memoriewisseling van partijen bepaalt de president de dag waarop de rechter-rapporteur een voorlopig rapport aan het Gerecht zal uitbrengen.

2. Het voorlopige rapport bevat voorstellen betreffende eventueel noodzakelijke maatregelen tot organisatie van de procesgang of maatregelen van instructie, betreffende de mogelijkheden van een minnelijke regeling van het geschil, alsmede betreffende de eventuele verwijzing van de zaak naar het Gerecht in volle samenstelling, naar de kamer die zitting houdt met vijf rechters of naar de rechter-rapporteur als alleensprekende rechter.

3. Het Gerecht beslist over het aan de voorstellen van de rechter-rapporteur te geven gevolg.

Artikel 46

Verknochtheid — Voeging

1. In het belang van een goede rechtsbedeling kan de president in iedere stand van het geding, partijen gehoord, bij beschikking meerdere zaken wegens verknochtheid voegen, zowel voor de schriftelijke of de mondelinge behandeling als ter gelijktijdige berechting bij de eindbeslissing. Hij kan de voeging weer ongedaan maken. De president kan die beslissingen verwijzen naar het Gerecht.

2. Wanneer zaken die aan verschillende rechtsprekende formaties zijn toegewezen, wegens verknochtheid kunnen worden gevoegd, beslist de president van het Gerecht over de hertoewijzing ervan.

3. De vertegenwoordigers van partijen bij gevoegde zaken kunnen ter griffie de processtukken raadplegen die aan de partijen in de andere betrokken zaken zijn betekend. De president kan evenwel op verzoek van een partij geheime of vertrouwelijke stukken van deze raadpleging uitsluiten, onverminderd artikel 44, leden 1 en 2.

Artikel 47

Volgorde van behandeling van de zaken

1. Het Gerecht behandelt de aanhangige zaken in de volgorde waarin zij in staat zijn.

2. De president kan op grond van bijzondere omstandigheden beslissen, dat een zaak bij voorrang zal worden behandeld.

3. De president, partijen gehoord, kan op grond van bijzondere omstandigheden, met name om de minnelijke regeling van het geschil te vergemakkelijken, ambtshalve dan wel op verzoek van een partij, besluiten de behandeling van een zaak tot een latere datum uit te stellen.

Tweede hoofdstuk

VAN DE MONDELINGE BEHANDELING

Artikel 48

Terechting

1. Onverminderd de bijzondere bepalingen van dit reglement volgens welke het Gerecht de zaak bij beschikking kan afdoen, en onder voorbehoud van lid 2 van dit artikel, omvat de procedure voor het Gerecht een terechtzitting.

2. Wanneer een tweede memoriëwisseling heeft plaatsgevonden en het Gerecht van oordeel is dat een terechtzitting niet nodig is, kan het met instemming van de partijen besluiten de zaak zonder terechtzitting af te doen.

Artikel 49

Dag van de terechtzitting

De president bepaalt de dag van de terechtzitting.

Artikel 50

Afwezigheid van de partijen ter terechtzitting

De naar behoren voor de terechtzitting uitgenodigde vertegenwoordigers van partijen moeten de griffie tijdig op de hoogte brengen van hun voornemen om niet aanwezig te zijn op de terechtzitting.

Wanneer de vertegenwoordigers van alle partijen hebben laten weten dat zij niet aanwezig zullen zijn op de terechtzitting, kan het Gerecht beslissen dat de mondelinge behandeling gesloten is.

Artikel 51

Verloop van de terechtzitting

1. De president opent en leidt de terechtzitting; hij handhaaft de orde ter terechtzitting.

2. Indien behandeling met gesloten deuren wordt bevolen, mag het gesprokene niet openbaar worden gemaakt.

3. Partijen kunnen slechts bij monde van hun vertegenwoordiger pleiten.

4. De president en iedere rechter kunnen ter terechtzitting:

a) vragen stellen aan de vertegenwoordigers van partijen;

b) partijen zelf uitnodigen om zich over bepaalde aspecten van het geschil uit te laten.

Artikel 52

Sluiting van de mondelinge behandeling

1. Na de pleidooien sluit de president de mondelinge behandeling.

2. Het Gerecht kan de heropening van de mondelinge behandeling bevelen.

Artikel 53

Proces-verbaal van de terechtzitting

1. De griffier maakt van elke terechtzitting een proces-verbaal op. Dit proces-verbaal wordt door de president en de griffier ondertekend. Het vormt een authentieke akte.

2. Partijen kunnen ter griffie kennis nemen van elk proces-verbaal en daarvan op eigen kosten afschrift verkrijgen.

Derde hoofdstuk

VAN DE MAATREGELEN TOT ORGANISATIE VAN DE PROCESGANG EN VAN DE MAATREGELEN VAN INSTRUCTIE

Artikel 54

Algemene bepalingen

1. De maatregelen tot organisatie van de procesgang en de maatregelen van instructie hebben tot doel, het voldingen van de zaken, het procesverloop en de oplossing van de geschillen zo veel mogelijk te bespoedigen.

Zij kunnen in elke stand van het geding worden genomen of gewijzigd.

2. Iedere partij kan in elke stand van het geding voorstellen doen tot vaststelling of wijziging van maatregelen tot organisatie van de procesgang en maatregelen van instructie. In dit geval worden de andere partijen gehoord, alvorens die maatregelen worden gelast.

3. Wanneer de omstandigheden van de procedure dat vereisen, stelt de rechter-rapporteur of, in voorkomend geval, het Gerecht partijen in kennis van de beoogde maatregelen, om hun de mogelijkheid te bieden, mondeling of schriftelijk opmerkingen te maken.

Eerste afdeling — Van de maatregelen tot organisatie van de procesgang

Artikel 55

Doel en typologie

1. De maatregelen tot organisatie van de procesgang hebben tot doel:

- a) het goede verloop van de schriftelijke en de mondelinge behandeling te verzekeren en de bewijsvoering te vergemakkelijken;
- b) de punten te bepalen, ten aanzien waarvan partijen hun vertogen moeten aanvullen, of die een maatregel van instructie behoeven;
- c) de strekking van de conclusies en van de middelen en argumenten van partijen te preciseren en hun geschilpunten te verduidelijken.

2. Maatregelen tot organisatie van de procesgang kunnen met name bestaan in:

- a) het stellen van vragen aan partijen;
- b) het uitnodigen van partijen om zich schriftelijk of mondeling over bepaalde aspecten van het geschil uit te laten;
- c) het vragen van gegevens of inlichtingen aan partijen;
- d) het aan partijen verzoeken om overlegging van documenten of stukken die betrekking hebben op de zaak;
- e) het ter vergadering oproepen van de partijen.

Artikel 56

Procedure

Onverminderd artikel 44, lid 2, beslist de rechter-rapporteur of maatregelen tot organisatie van de procesgang worden genomen, tenzij hij dit punt naar het Gerecht verwijst wegens de strekking van de voorgenomen maatregelen of het belang ervan voor de oplossing van het geschil. Zij worden door de griffier ter kennis van partijen gebracht.

Tweede afdeling — Van de maatregelen van instructie

Artikel 57

Typologie

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 24 et 25 van het Statuut van het Hof van Justitie, kunnen de volgende maatregelen van instructie worden bevolen:

- a) comparitie van de partijen zelf;

- b) vragen van gegevens of inlichtingen aan derden;
- c) verzoek aan derden om overlegging van documenten of stukken die betrekking hebben op de zaak;
- d) getuigenbewijs;
- e) deskundigenonderzoek;
- f) plaatsopneming.

Artikel 58

Procedure

1. Tot de maatregelen van instructie wordt besloten door het Gerecht.

2. De beslissing ter zake van de maatregelen bedoeld in artikel 57, sub d, e en f, wordt, de partijen gehoord, genomen bij een beschikking die de te bewijzen feiten omschrijft.

De beslissing ter zake van de maatregelen bedoeld in artikel 57, sub a, b en c, wordt door de griffier ter kennis van partijen gebracht.

3. Partijen zijn gerechtigd de instructie bij te wonen.

4. Indien het Gerecht tot een maatregel van instructie besluit, doch de uitvoering ervan niet aan zich houdt, draagt het deze op aan de rechter-rapporteur.

5. Een partij kan steeds het tegenbewijs leveren of nadere bewijsaanbiedingen doen.

Derde afdeling — Van de oproeping en het verhoor van getuigen en deskundigen

Artikel 59

Oproeping van de getuigen

1. Het Gerecht beveelt ambtshalve of op verzoek van partijen het bewijs van bepaalde feiten door getuigenverhoor.

De partij die het horen van een getuige verzoekt, geeft daarbij nauwkeurig de feiten aan waarop dit verhoor betrekking zal hebben, alsmede de redenen die dit verhoor rechtvaardigen.

2. De getuigen wier verhoor noodzakelijk wordt geacht, worden door het Gerecht opgeroepen bij een beschikking. Deze beschikking bevat:

- a) de naam, de voornamen, de hoedanigheid en de woonplaats van de getuigen;
- b) de dag en de plaats van het verhoor;
- c) de feiten waarover de getuigen zullen worden gehoord;
- d) zo nodig, de door het Gerecht getroffen regeling voor de vergoeding van de door de getuigen gemaakte kosten en de vermelding van de op niet-verschijnende getuigen toepasselijke sancties.

3. De oproeping van de getuigen die door partijen zijn opgegeven, kan in uitzonderlijke gevallen afhankelijk worden gesteld van de storting van een voorschot in de kas van het Gerecht ter dekking van de geschatte onkosten; het Gerecht stelt het bedrag van dit voorschot vast.

De voor het horen van de ambtshalve opgeroepen getuigen nodige middelen worden door de kas van het Gerecht voorgeschieden.

Artikel 60

Verhoor van de getuigen

1. Na de vaststelling van de identiteit van de getuigen houdt de president hun voor, dat zij hun verklaring zullen moeten bevestigen op de in lid 2 en in artikel 63 bepaalde wijze.

De getuigen worden door het Gerecht gehoord; partijen worden daartoe opgeroepen. Nadat de getuigen hun verklaring hebben afgelegd, kunnen de president en iedere rechter hun, hetzij op verzoek van partijen hetzij ambtshalve, vragen stellen.

Onder leiding van de president kunnen aan de getuigen vragen worden gesteld door de vertegenwoordigers van partijen.

2. Behoudens het bepaalde in artikel 63, legt de getuige vóór zijn verklaring de volgende eed af:

„Ik zweer de waarheid te zeggen, de volle waarheid en niets dan de waarheid.”

Het Gerecht, partijen gehoord, kan de getuige vrijstellen van het afleggen van de eed.

3. De griffier maakt een proces-verbaal op waarin de getuigenverklaring wordt weergegeven.

Het proces-verbaal wordt ondertekend door de president of de rechter-rapporteur die met het getuigenverhoor was belast, alsmede door de griffier, nadat de getuige in de gelegenheid is gesteld, de inhoud van het proces-verbaal te verifiëren en het te ondertekenen.

Het proces-verbaal vormt een authentieke akte.

Artikel 61

Verplichtingen van de getuigen

1. De getuigen, mits behoorlijk opgeroepen, zijn gehouden aan de oproeping gevolg te geven en ter terechtzitting te verschijnen.

2. Wanneer een getuige, hoewel behoorlijk opgeroepen, niet ter terechtzitting verschijnt, kan het Gerecht hem een geldboete opleggen van ten hoogste 5 000 EUR en bevelen, dat hij op zijn eigen kosten opnieuw zal worden opgeroepen.

Gelijke straf kan worden uitgesproken tegen een getuige die zonder wettige reden weigert te getuigen of de eed of de in voorkomend geval daarvoor in de plaats komende verklaring af te leggen.

3. De getuige die zich voor het Gerecht op geldige wijze verontschuldigt, kan van de hem opgelegde geldboete worden

ontheven. De opgelegde geldboete kan op verzoek van de getuige worden verlaagd, wanneer deze aantoonbaar dat zij niet in verhouding staat tot zijn inkomen.

4. De tenuitvoerlegging van de krachtens dit artikel opgelegde sancties of maatregelen geschiedt met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 244 en 256 EG-Verdrag en 159 en 164 EGA-Verdrag.

Artikel 62

Deskundigenonderzoek

1. Het Gerecht kan ambtshalve of op verzoek van een van de partijen een deskundigenonderzoek bevelen. In de beschikking waarbij de deskundige wordt benoemd, wordt diens taak nauwkeurig omschreven en de termijn bepaald waarbinnen hij zijn rapport zal indienen.

2. De deskundige ontvangt een afschrift van de beschikking, alsmede alle voor de uitvoering van zijn taak benodigde stukken. Hij staat onder toezicht van de rechter-rapporteur, die het deskundigenonderzoek kan bijwonen en van het verloop daarvan op de hoogte wordt gehouden.

Het Gerecht kan van partijen of van een hunner de storting van een voorschot verlangen, ter dekking van de kosten van het deskundigenonderzoek.

3. Het Gerecht kan op verzoek van de deskundige getuigen horen; het verhoor vindt plaats op de wijze als in artikel 60 voorzien.

4. De deskundige mag zijn oordeel slechts geven over de punten die hem uitdrukkelijk zijn voorgelegd.

5. Na de nederlegging van het rapport kan het Gerecht bevelen, dat de deskundige zal worden gehoord; partijen worden hiertoe opgeroepen.

Onder leiding van de president kunnen aan de deskundige vragen worden gesteld door de vertegenwoordigers van partijen.

6. Behoudens het bepaalde in artikel 63, legt de deskundige, na zijn rapport te hebben neergelegd, voor het Gerecht de volgende eed af:

„Ik zweer mijn taak naar geweten en in volkomen onpartijdigheid te hebben vervuld.”

Het Gerecht, partijen gehoord, kan de deskundige vrijstellen van het afleggen van de eed.

Artikel 63

Eed

1. Wie als getuige of deskundige voor het Gerecht een eed dient af te leggen, wordt door de president vermaand de waarheid te spreken, respectievelijk zijn opdracht overeenkomstig zijn geweten en onpartijdig te vervullen. De president vestigt zijn aandacht op de strafrechtelijke gevolgen bij niet-nakoming van deze plicht, zoals neergelegd in zijn nationale wetgeving.

2. De getuigen en deskundigen leggen de eed af, hetzij overeenkomstig artikel 60, lid 2, eerste alinea, respectievelijk artikel 62, lid 6, eerste alinea, hetzij op de wijze als bepaald in hun nationale wetgeving.

3. Indien het nationale recht de getuige of de deskundige toestaat om in een gerechtelijke procedure naast de eed, in plaats daarvan of tegelijk daarmee, een daarvoor in de plaats komende verklaring af te leggen, kan hij deze verklaring afleggen op de wijze als bepaald in zijn nationale wetgeving.

Indien het nationale recht niet voorziet in de mogelijkheid een eed of een zodanige verklaring af te leggen, wordt volstaan met de procedure bedoeld in lid 1.

Artikel 64

Meineed door getuige of deskundige

1. In geval van meineed gepleegd door een getuige of deskundige, kan het Gerecht beslissen dat van dit feit aangifte zal worden gedaan ter fine van vervolging, bij de bevoegde, in bijlage III van het Additioneel reglement van het Hof van Justitie genoemde, instantie van de lidstaat wiens rechterlijke macht ter zake bevoegd is, rekening houdend met het bepaalde in artikel 63.

2. De beslissing van het Gerecht wordt door de griffier meegedeeld. De beslissing vermeldt de feiten en omstandigheden waarop de aangifte is gegrond.

Artikel 65

Wraking

1. Wanneer een partij een getuige of deskundige vraakt wegens onbekwaamheid, onwaardigheid of enige andere reden, of wanneer een getuige of deskundige weigert te getuigen of de eed of de daarvoor in de plaats komende verklaring af te leggen, beslist het Gerecht bij met redenen omklede beschikking.

2. De wraking van een getuige of van een deskundige geschiedt binnen twee weken na de betekening van de beschikking krachtens welke de getuige wordt opgeroepen of waarbij de deskundige wordt benoemd, en bij een akte, bevattende de redenen van de wraking alsmede het bewijsaanbod.

Artikel 66

Vergoeding van de kosten — Schadeloosstelling

1. De getuigen en deskundigen hebben recht op vergoeding van hun reis- en verblijfkosten. Hun kan ter zake door de kas van het Gerecht een voorschot worden verstrekt.

2. De getuigen hebben recht op een schadeloosstelling wegens gederfd inkomen; de deskundigen ontvangen voor hun werkzaamheden een honorarium. Deze bedragen worden door de kas van het Gerecht aan de getuigen en deskundigen betaald, nadat zij aan hun plicht hebben voldaan of hun taak hebben volbracht.

Artikel 67

Rogatoire commissie

1. Het Gerecht kan op verzoek van partijen dan wel ambts-halve rogatoire commissies verlenen tot het horen van getuigen of deskundigen.

2. De rogatoire commissie wordt bij beschikking verleend; deze beschikking bevat de naam, de voornamen, de hoedanigheid en het adres van de getuigen of deskundigen, de omschrijving van de feiten waarover de getuigen of deskundigen zullen worden gehoord, de namen van partijen, hun vertegenwoordigers, hun adres, alsmede een korte omschrijving van het voorwerp van het geding.

3. De griffier zendt de beschikking aan de bevoegde, in bijlage I bij het Additioneel reglement van het Hof van Justitie genoemde, instantie van de lidstaat op het grondgebied waarvan de getuigen of deskundigen moeten worden gehoord. Zo nodig doet hij de beschikking vergezeld gaan van een vertaling in de officiële taal of talen van de lidstaat tot welke de beschikking is gericht.

De in de voorgaande alinea bedoelde instantie zendt de beschikking door aan de krachtens het nationale recht bevoegde rechterlijke instantie.

De bevoegde rechterlijke instantie voert de rogatoire commissie uit volgens haar nationale recht. Na de tenuitvoerlegging zendt zij de beschikking houdende de rogatoire commissie, alsmede de stukken die bij de tenuitvoerlegging daarvan zijn opgemaakt, en een staat van kosten aan de instantie bedoeld in de eerste alinea. Deze stukken worden aan de griffier gezonden.

De griffier draagt zorg voor de vertaling van de stukken in de proces taal.

4. Het Gerecht draagt de kosten van de rogatoire commissie, onverminderd zijn bevoegdheid ze ten laste van partijen te brengen.

Vierde hoofdstuk

VAN DE MINNELIJKE REGELING VAN DE GESCHILLEN

Artikel 68

Modaliteiten

1. Het Gerecht kan, in elke stand van de procedure, de mogelijkheid van een minnelijke regeling van het geschil of een deel daarvan tussen de verzoeker en de verwerende partij onderzoeken, een of meer oplossingen voorstellen die het geschil kunnen beëindigen en de maatregelen nemen die een dergelijke regeling kunnen vergemakkelijken.

Het kan met name:

- partijen of derden vragen gegevens of inlichtingen te verstrekken;
- partijen of derden vragen documenten over te leggen;

— de vertegenwoordigers van partijen, de partijen zelf of iedere ambtenaar of functionaris die is gemachtigd om in voorkomend geval te onderhandelen over een akkoord, uitnodigen voor bijeenkomsten.

2. Lid 1 is ook van toepassing in het kader van de procedure in kort geding.

3. Het Gerecht kan de rechter-rapporteur, die wordt bijgestaan door de griffier, opdragen, te zoeken naar een minnelijke regeling van het geschil of uitvoering te geven aan de maatregelen die het daartoe heeft genomen.

Artikel 69

Akkoord van de partijen

1. Wanneer de verzoeker en de verwerende partij het voor het Gerecht of voor de rechter-rapporteur eens worden over de oplossing die het geschil beëindigt, kan de inhoud van dit akkoord worden vastgesteld in een proces-verbaal dat wordt ondertekend door de president of de rechter-rapporteur alsmede door de griffier. Het akkoord zoals vastgesteld in het proces-verbaal vormt een authentieke akte.

De zaak wordt doorgehaald in het register bij met redenen omklede beschikking van de president.

De president stelt, op vraag van de verzoeker en van de verwerende partij, in de doorhalingsbeschikking de inhoud van dit akkoord vast.

2. Wanneer de verzoeker en de verwerende partij het Gerecht meedelen dat zij buiten het Gerecht een akkoord hebben bereikt over de oplossing van het geschil en preciseren dat zij afzien van al hun vorderingen, gelast de president de doorhaling van de zaak.

3. De president beslist over de kosten volgens het akkoord of, indien daaromtrent niets is bepaald, vrijelijk.

Artikel 70

Minnelijke regeling en procedure in rechte

Het Gerecht en de partijen kunnen in het kader van de procedure in rechte niet gebruikmaken van de met het oog op een minnelijke regeling geformuleerde standpunten, gedane suggesties, voorstellen en toegevingen en opgestelde documenten.

Vijfde hoofdstuk

VAN DE SCHORSING VAN DE BEHANDELING EN DE ONBEVOEGDVERKLARING TEN VOORDELE VAN HET HOF VAN JUSTITIE EN HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG

Artikel 71

Gevallen van schorsing van de behandeling en procedure

1. Onverminderd de artikelen 117, lid 4, 118, lid 4, en 119, lid 4, kan de behandeling worden geschorst:

a) wanneer bij het Gerecht en, respectievelijk, het Gerecht van eerste aanleg of het Hof van Justitie zaken aanhangig

worden gemaakt die dezelfde vraag van uitlegging dan wel de geldigheid van dezelfde handeling betreffen, totdat het Gerecht van eerste aanleg of het Hof van Justitie arrest heeft gewezen;

b) wanneer bij het Gerecht van eerste aanleg hogere voorziening is ingesteld tegen een beslissing van het Gerecht waarbij een geding ten gronde gedeeltelijk is beslecht, een eind is gemaakt aan een procesincident ter zake van onbevoegdheid of niet-ontvankelijkheid, of een verzoek tot tussenkomst is afgewezen;

c) wanneer partijen gezamenlijk daarom verzoeken;

d) in andere bijzondere gevallen, wanneer dit voor een goede rechtsbedeling is vereist.

2. De beslissing om de behandeling te schorsen, wordt genomen bij een met redenen omklede beschikking van de president, partijen gehoord; de president kan de beslissing naar het Gerecht verwijzen.

3. Elke beslissing tot hervatting van de behandeling genomen voor de bepaalde einddatum van de schorsing of in het geval bedoeld in artikel 72, lid 2, wordt op dezelfde wijze vastgesteld.

Artikel 72

Duur en gevolgen van de schorsing

1. De schorsing van de behandeling gaat in op de in de schorsingsbeschikking vermelde datum of, indien die vermelding ontbreekt, op de datum van die beschikking.

2. Wanneer in de schorsingsbeschikking geen einddatum is bepaald, eindigt de schorsing op de datum vermeld in de beschikking tot hervatting van de behandeling, of, indien die vermelding ontbreekt, op de datum van laatstgenoemde beschikking.

3. Door de schorsing worden de procestermijnen gestuit, met uitzondering van de termijn voor tussenkomst, bedoeld in artikel 109, lid 1.

Op de datum waarop de schorsing eindigt, vangen de procestermijnen opnieuw aan van in het begin.

Artikel 73

Onbevoegdverklaring

1. Overeenkomstig artikel 8, lid 2, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie verwijst het Gerecht, wanneer het vaststelt dat het bij hem aanhangig gemaakte beroep tot de bevoegdheid van het Hof van Justitie of van het Gerecht van eerste aanleg behoort, de zaak naar het Hof van Justitie of het Gerecht van eerste aanleg.

2. Het Gerecht beslist bij met redenen omklede beschikking.

Zesde hoofdstuk

**VAN DE AFSTAND VAN INSTANTIE, VAN DE AFDOENING
ZONDER BESLISSING EN VAN DE PROCESINCIDENTEN***Artikel 74***Afstand van instantie**

Indien de verzoeker het Gerecht schriftelijk of ter terechtzitting laat weten dat hij afstand doet van instantie, gelast de president de doorhaling van de zaak in het register en beslist hij over de kosten overeenkomstig artikel 89, lid 5.

*Artikel 75***Afdoening zonder beslissing**

Indien het Gerecht vaststelt dat het beroep zonder voorwerp is geraakt en dat er niet op behoefte te worden beslist, kan het in iedere stand van het geding ambtshalve, na de partijen te hebben gehoord, een met redenen omklede beschikking geven.

*Artikel 76***Beroep dat kennelijk gedoemd is te worden verworpen**

Wanneer het Gerecht kennelijk onbevoegd is kennis te nemen van een beroep of van bepaalde vorderingen daarvan, of wanneer een beroep, geheel of ten dele, kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is, kan het, zonder de behandeling voort te zetten, beslissen bij met redenen omklede beschikking.

*Artikel 77***Middelen van niet-ontvankelijkheid die van openbare orde zijn**

Het Gerecht kan in iedere stand van het geding ambtshalve, na partijen te hebben gehoord, uitspraak doen over de middelen van niet-ontvankelijkheid die van openbare orde zijn. Indien het Gerecht van oordeel is dat het voldoende is voorgelicht, kan het, zonder de behandeling voort te zetten, beslissen bij met redenen omklede beschikking.

*Artikel 78***Verzoek om uitspraak te doen zonder daarbij op de zaak ten gronde in te gaan**

1. Indien een partij verzoekt, dat het Gerecht uitspraak zal doen over de niet-ontvankelijkheid, de onbevoegdheid of op een incident zonder daarbij op de zaak ten gronde in te gaan, neemt zij daartoe een afzonderlijke akte. Het verzoek om uitspraak te doen over de niet-ontvankelijkheid moet worden ingediend binnen een termijn van een maand te rekenen vanaf de betekening van het verzoekschrift.

Het verzoek bevat een uiteenzetting van de aangevoerde middelen, zowel rechtens als feitelijk, en de conclusies; de stukken waarop beroep wordt gedaan, worden bijgevoegd.

2. Na de indiening van de inleidende akte bepaalt de president een termijn waarbinnen de wederpartij schriftelijk haar conclusies en gronden, zowel feitelijk als rechtens, kan voordragen.

Tenzij het Gerecht anders beslist, geschiedt de verdere behandeling van het verzoek mondeling.

3. Het Gerecht beslist bij een met redenen omklede beschikking op het verzoek of voegt het met de zaak ten gronde.

Indien het Gerecht het verzoek afwijst of met de zaak ten gronde voegt, bepaalt de president nieuwe termijnen voor de voortzetting van het geding.

4. Het Gerecht verwijst de zaak naar het Hof van Justitie of naar het Gerecht van eerste aanleg indien dezen bevoegd zijn.

Zevende hoofdstuk

VAN DE ARRESTEN EN DE BESCHIKKINGEN*Artikel 79***Arrest**

Het arrest bevat:

- de vermelding dat het door het Gerecht is gewezen;
- de dag van de uitspraak;
- de naam van de president en van de rechters die hebben beslist, met vermelding van de rechter-rapporteur;
- de naam van de griffier;
- de aanduiding van partijen;
- de namen van de vertegenwoordigers van partijen;
- de conclusies van partijen;
- een summier overzicht van de feiten;
- de rechtsoverwegingen;
- het dictum, de beslissing ten aanzien van de proceskosten daaronder begrepen.

*Artikel 80***Uitspraak van het arrest**

1. Het arrest wordt ter openbare terechtzitting uitgesproken. De partijen worden naar behoren verwittigd van de dag van de uitspraak.

2. Nadat de minuut van het arrest is ondertekend door de president, de rechters die aan de beraadslaging hebben deelgenomen, en de griffier, wordt het van het zegel van het Gerecht voorzien en ter griffie gedeponereerd; een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift wordt door de griffier aan elk van de partijen betekend.

3. De griffier tekent op de minuut van het arrest de dag van de uitspraak aan.

*Artikel 81***Beschikking**

1. Elke beschikking bevat:
  - de vermelding dat zij door het Gerecht, door de president van het Gerecht of door de president van de rechtsprekende formatie is gegeven;
  - de dag waarop zij is gegeven;
  - de naam van de president en, in voorkomend geval, van de rechters die hebben deelgenomen aan de vaststelling van de beschikking, met vermelding van de rechter-rapporteur;
  - de naam van de griffier;
  - de aanduiding van partijen;
  - de namen van de vertegenwoordigers van partijen;
  - het dictum, in voorkomend geval de beslissing ten aanzien van de proceskosten daaronder begrepen.
2. Wanneer dit reglement bepaalt dat een beschikking met redenen moet worden omkleed, bevat die beschikking bovendien:
  - de conclusies van partijen;
  - een summier overzicht van de feiten;
  - de rechtsoverwegingen.

*Artikel 82***Vaststelling van de beschikking**

Nadat de minuut van de beschikking is ondertekend door de president, wordt zij van het zegel van het Gerecht voorzien en ter griffie gedeponerd; een voor eensluitend gewaarmerkt afschrift wordt door de griffier aan elk van de partijen betekend.

*Artikel 83***Ingang van de verbindende kracht**

1. Het arrest heeft verbindende kracht vanaf de dag van de uitspraak, behoudens het bepaalde in artikel 12, lid 1, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie.
2. De beschikkingen hebben verbindende kracht vanaf de datum van de betekening, behoudens de andersluidende bepalingen van dit reglement en van artikel 12, lid 1, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie.

*Artikel 84***Rectificatie van beslissingen**

1. Het Gerecht kan bij beschikking, na partijen te hebben gehoord, hetzij ambtshalve hetzij op verzoek van een van de partijen, binnen een maand na de betekening van de beslissing gedaan, de schrijf- en rekenfouten alsmede kennelijke onnauwkeurigheden doen herstellen.

2. De minuut van de beschikking waarbij de rectificatie wordt bevolen, wordt aan de minuut van de gerectificeerde beslissing gehecht. In margine van laatstbedoelde minuut wordt van deze beschikking aantekening gedaan.

*Artikel 85***Verzuim om ten aanzien van de proceskosten te beslissen**

1. Indien is verzuimd te beslissen ten aanzien van de proceskosten, wendt de partij die ter zake wenst te klagen, zich binnen een maand na de betekening van de beslissing met een verzoekschrift tot het Gerecht.
2. Dit verzoekschrift wordt aan de wederpartij betekend; de president stelt haar een termijn voor het indienen van schriftelijke opmerkingen.
3. Nadat deze opmerkingen zijn ingediend, beslist het Gerecht tegelijkertijd over de ontvankelijkheid en de gegrondheid van het verzoek.

Achtste hoofdstuk

VAN DE PROCESKOSTEN EN DE GERECHTSKOSTEN*Artikel 86***Beslissing ten aanzien van de kosten**

Ten aanzien van de proceskosten wordt beslist in het arrest of de beschikking waardoor een einde komt aan het geding.

*Artikel 87***Toedeling van de kosten — Algemene regels**

1. Behoudens de andere bepalingen van dit hoofdstuk wordt de in het ongelijk gestelde partij in de kosten verwezen, voor zover zulks is gevorderd.
2. Wanneer de billijkheid dit vergt, kan het Gerecht beslissen dat een in het ongelijk gestelde partij slechts ten dele in de kosten wordt verwezen of zelfs niet in de kosten dient te worden verwezen.

*Artikel 88***Kosten die nodeloos of vexatoir zijn veroorzaakt**

Een partij kan, ook wanneer zij in het gelijk wordt gesteld, ten dele of zelfs volledig in de kosten worden verwezen, indien dit gerechtvaardigd lijkt wegens haar houding, daaronder begrepen haar houding vóór het instellen van het beroep, met name indien door haar toedoen aan de wederpartij kosten zijn opgekomen die naar het oordeel van het Gerecht nodeloos of vexatoir zijn veroorzaakt.

*Artikel 89***Toedeling van de kosten — Bijzondere gevallen**

1. Indien meer partijen in het ongelijk zijn gesteld, bepaalt het Gerecht het door elk hunner te dragen deel van de proceskosten.

2. Indien partijen onderscheidenlijk op een of meer punten in het ongelijk worden gesteld, kan het Gerecht de proceskosten over de partijen verdelen of beslissen dat elke partij haar eigen kosten zal dragen.

3. Bij gebreke van een conclusie ten aanzien van de proceskosten, draagt elk van de partijen haar eigen kosten.

4. De interveniënt draagt zijn eigen kosten.

5. De partij die afstand doet van instantie, wordt in de proceskosten veroordeeld, voor zover dit door de wederpartij in haar opmerkingen over de afstand van instantie is gevorderd. Op vordering van eerstbedoelde partij wordt evenwel de wederpartij in de kosten veroordeeld, indien dit op grond van de houding van deze partij gerechtvaardigd lijkt.

6. Wanneer het geding zonder voorwerp is geraakt, beslist het Gerecht vrijelijk over de kosten.

7. Ingeval partijen ten aanzien van de proceskosten tot een akkoord zijn gekomen, wordt overeenkomstig dit akkoord beslist.

Artikel 90

Kosten van tenuitvoerlegging

De kosten van de tenuitvoerlegging worden door de geëxecuteerde aan de executant vergoed op de voet van het tarief, geldend in de staat waar de tenuitvoerlegging plaatsvindt.

Artikel 91

Invorderbare kosten

Onverminderd het bepaalde in artikel 94, worden als invorderbare kosten aangemerkt:

- a) de krachtens artikel 66 aan getuigen en deskundigen verschuldigde gelden;
- b) de door partijen in verband met de procedure gemaakte noodzakelijke kosten, in het bijzonder de reis- en verblijfskosten en het honorarium van de vertegenwoordiger.

Artikel 92

Geschil over de kosten

1. In geval van geschil over het bedrag en de aard van de invorderbare kosten beslist het Gerecht op verzoek van de belanghebbende partij bij een met redenen omklede beschikking, na kennis te hebben genomen van de opmerkingen van de wederpartij.

Overeenkomstig artikel 11, lid 2, van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie staat tegen deze beschikking geen hogere voorziening open.

2. Partijen kunnen ter fine van executie een expeditie van de beschikking verlangen.

Artikel 93

Betaling

1. De kas van het Gerecht en zijn schuldenaren doen hun betalingen in euro's.

2. Wanneer de invorderbare kosten zijn gemaakt in een andere munteenheid dan de euro, of de handelingen die tot schadeloosstelling aanleiding geven, zijn verricht in een land waar de euro niet de valuta van het land is, geschiedt de omrekening van de valuta volgens de officiële referentievoets van de Europese Centrale Bank op de dag van betaling.

Artikel 94

Gerechtskosten

De procedure voor het Gerecht is kosteloos, behoudens de navolgende bepalingen:

- a) indien een partij ten laste van het Gerecht onnodige kosten heeft veroorzaakt, met name indien het beroep een kennelijk misbruik oplevert, kan het Gerecht die partij volledig of ten dele in die kosten verwijzen, met dien verstande dat het bedrag van die kosten 2 000 EUR niet mag overschrijden;
- b) de kosten van afschriften en vertalingen die op verzoek van een partij zijn verstrekt, zullen, voor zover zij door de griffier overmatig worden geacht, door die partij op de voet van het tarief bedoeld in artikel 20 worden vergoed.

Negende hoofdstuk

VAN DE RECHTSBIJSTAND

Artikel 95

Materiële voorwaarden

1. Om een daadwerkelijke toegang tot de rechter te waarborgen, wordt voor de procedures voor het Gerecht rechtsbijstand verleend met inachtneming van de navolgende regels.

De rechtsbijstand dekt volledig of gedeeltelijk de kosten in verband met de bijstand en de vertegenwoordiging in rechte voor het Gerecht. Deze kosten komen ten laste van de kas van het Gerecht.

2. Iedere natuurlijke persoon die wegens zijn economische situatie geheel of ten dele niet in staat is de in lid 1 bedoelde kosten te dragen, heeft recht op rechtsbijstand.

De economische situatie wordt beoordeeld aan de hand van objectieve criteria, zoals inkomen, vermogen en gezinssituatie.

3. Rechtsbijstand wordt geweigerd indien de rechtsvordering ten aanzien waarvan zij wordt gevraagd, kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond lijkt.

*Artikel 96***Vormvoorwaarden**

1. Om rechtsbijstand kan worden verzocht voor of na de instelling van het beroep.

Het verzoek kan zonder bijstand van een advocaat worden ingediend.

2. Het verzoek om rechtsbijstand moet vergezeld gaan van alle inlichtingen en bewijsstukken op grond waarvan de economische situatie van de verzoeker kan worden beoordeeld, zoals een verklaring van een nationale bevoegde autoriteit betreffende deze economische situatie.

Indien het verzoek vóór de instelling van het beroep wordt ingediend, moet de verzoeker summier het voorwerp van het in te stellen beroep, de feiten van de zaak en de argumenten ter ondersteuning van het beroep uiteenzetten. Het verzoek dient vergezeld te gaan van de desbetreffende bewijsstukken.

3. Het Gerecht kan overeenkomstig artikel 120 bepalen dat voor de indiening van het verzoek om rechtsbijstand een formulier moet worden gebruikt.

*Artikel 97***Procedure**

1. Alvorens op het verzoek om rechtsbijstand te beslissen, nodigt het Gerecht de wederpartij uit om haar schriftelijke opmerkingen in te dienen, tenzij reeds op grond van de ingediende stukken blijkt dat niet aan de in artikel 95, lid 2, bepaalde voorwaarden wordt voldaan of dat is voldaan aan het gestelde in lid 3 van hetzelfde artikel.

2. De beslissing op het verzoek om rechtsbijstand wordt genomen bij beschikking door de president van het Gerecht of, indien de zaak reeds aan een kamer is toegewezen, door de president. Hij kan de beslissing naar het Gerecht verwijzen.

De beschikking waarbij het verzoek om rechtsbijstand wordt afgewezen, wordt met redenen omkleed.

3. In de beschikking waarbij in het verzoek om rechtsbijstand wordt bewilligd, wordt aan de betrokkene een advocaat aangewezen om hem te vertegenwoordigen.

Indien de betrokkene niet zelf een advocaat heeft voorgesteld, of indien zijn keuze niet kan worden bekrachtigd, zendt de griffier de beschikking waarbij in het verzoek om rechtsbijstand wordt bewilligd, en een afschrift van het verzoek aan de bevoegde instantie van de betrokken lidstaat, genoemd in bijlage II bij het Additioneel reglement van het Hof van Justitie. De advocaat die met de vertegenwoordiging van de verzoeker wordt belast, wordt aangewezen met inachtneming van de door deze instantie toegezonden voorstellen.

In de beschikking waarbij in het verzoek om rechtsbijstand wordt bewilligd, kan een bedrag worden vastgesteld dat aan de aldus aangewezen advocaat zal worden betaald, of een maximum

worden bepaald voor de verschotten en honoraria van de advocaat, dat in beginsel niet mag worden overschreden. Daarin kan worden voorzien in een bijdrage van de betrokkene aan de in artikel 95, lid 1, bedoelde kosten, rekening houdend met zijn economische situatie.

4. De indiening van een verzoek om rechtsbijstand schorst de voor de instelling van het beroep bepaalde termijn tot en met de datum van betekening van de beschikking waarbij op dit verzoek wordt beslist, of, in de gevallen bedoeld in lid 3, tweede alinea, de beschikking waarbij de advocaat wordt aangewezen die de betrokkene dient te vertegenwoordigen.

5. Wanneer in de loop van het geding blijkt dat de omstandigheden op grond waarvan de rechtsbijstand is verleend, zijn gewijzigd, kan de president, ambtshalve dan wel op verzoek, de betrokkene gehoord, de desbetreffende beschikking intrekken. Hij kan de beslissing naar het Gerecht verwijzen.

De beschikking tot intrekking van de rechtsbijstand wordt met redenen omkleed.

6. De krachtens dit artikel gegeven beschikkingen zijn niet vatbaar voor hogere voorziening.

*Artikel 98***Voorschotten — Tenlasteneming van de kosten**

1. Indien rechtsbijstand wordt verleend, kan de president, op verzoek van de advocaat van de betrokkene, beslissen dat aan de advocaat een voorschot wordt betaald.

2. Wanneer op grond van de beslissing waardoor een einde komt aan het geding, de begunstigde van de rechtsbijstand zijn eigen kosten moet dragen, stelt de president bij niet voor hogere voorziening vatbare, met redenen omklede beschikking de verschotten en honoraria van de advocaat vast die ten laste van de kas van het Gerecht komen. Hij kan de beslissing naar het Gerecht verwijzen.

3. Wanneer het Gerecht in de beslissing waardoor een einde komt aan het geding, een andere partij heeft veroordeeld om de kosten van de begunstigde van de rechtsbijstand te dragen, dient deze andere partij de aan rechtsbijstand voorgeschoten bedragen aan de kas van het Gerecht te vergoeden.

In geval van een geschil of indien de partij geen gevolg geeft aan het verzoek van de griffier om deze bedragen te vergoeden, beslist de president bij niet voor hogere voorziening vatbare, met redenen omklede beschikking. Hij kan de beslissing naar het Gerecht verwijzen.

4. Wanneer de begunstigde van de rechtsbijstand in het ongelijk wordt gesteld, kan het Gerecht, indien de billijkheid dit vergt, bij zijn uitspraak over de kosten in de beslissing waardoor een einde komt aan het geding, gelasten dat een of meer andere partijen hun eigen kosten dragen of dat deze bij wege van rechtsbijstand geheel of ten dele ten laste komen van de kas van het Gerecht.

Tiende hoofdstuk

VAN DE BETEKENINGEN

Artikel 99

Betekeningen

1. De in dit reglement voorziene betekeningen geschieden door de griffier:

- ingeval de geadresseerde domicilie heeft gekozen op de plaats waar het Gerecht is gevestigd, door toezending bij aangetekende postzending met bericht van ontvangst van een afschrift van de akte welke wordt betekend, of door terhandstelling van dit afschrift tegen ontvangstbewijs, of
- wanneer overeenkomstig de artikelen 35, lid 3, of 39, lid 1, tweede alinea, de geadresseerde ermee heeft ingestemd dat de betekeningen hem worden verricht met een technisch communicatiemiddel waarover het Gerecht beschikt, door dit middel.

De kopieën van het te betekenen origineel worden door de griffier opgemaakt en voor eensluidend afschrift gewaarmerkt, tenzij die afschriften afkomstig zijn van partijen zelf overeenkomstig artikel 34, lid 1, tweede alinea.

2. Indien dit om technische redenen, met name verband houdend met de omvang van het stuk, nodig is, of indien het te betekenen stuk een arrest of een beschikking is, wordt het stuk, wanneer de geadresseerde geen domicilie heeft gekozen, aan diens adres betekend op de wijze als voorzien in lid 1, eerste streepje. De geadresseerde wordt daarvan verwittigd per telefax of met enig ander technisch communicatiemiddel waarover het Gerecht beschikt. Een aangetekende postzending wordt dan geacht de geadresseerde te hebben bereikt op de tiende dag na de bezorging van die zending op het postkantoor van de plaats waar het Gerecht is gevestigd, tenzij uit het bericht van ontvangst blijkt dat zij op een andere datum is ontvangen, of de geadresseerde binnen drie weken na per telefax of ander technisch middel te zijn verwittigd, de griffier meedeelt dat het te betekenen stuk hem niet heeft bereikt.

Elfde hoofdstuk

VAN DE TERMIJNEN

Artikel 100

Berekening van de termijnen — Forfaitaire termijn wegens afstand

1. De procestermijnen voorzien in het EG-Verdrag en het EGA-Verdrag, in het Statuut van het Hof van Justitie en in dit reglement worden berekend als volgt:

- a) wanneer een in dagen, weken, maanden of jaren omschreven termijn ingaat op het ogenblik waarop een gebeurtenis of een handeling plaatsvindt, wordt de dag waarop deze gebeurtenis of deze handeling plaatsvindt, niet bij de termijn inbegrepen;

- b) een in weken, maanden of jaren omschreven termijn loopt af bij het einde van de dag die — in de laatste week, de laatste maand of het laatste jaar — dezelfde naam of dezelfde cijferaanduiding heeft als de dag waarop de gebeurtenis of handeling plaatsvindt die de termijn doet ingaan. Indien in de laatste maand van een in maanden of jaren omschreven termijn de dag die bepalend is voor het einde van de termijn, ontbreekt, loopt de termijn af bij het einde van de laatste dag van die maand;

- c) wanneer een termijn is omschreven in maanden en in dagen, worden eerst de volle maanden geteld en vervolgens de dagen;

- d) de wettelijk erkende feestdagen, de zondagen en de zaterdagdagen zijn bij de termijnen inbegrepen;

- e) de termijnen worden door de gerechtelijke vakanties niet geschorst.

2. De termijn waarvan de laatste dag een zaterdag, een zondag of een wettelijk erkende feestdag is, verstrijkt aan het einde van de daaraanvolgende werkdag.

De lijst van de wettelijk erkende feestdagen, vastgesteld door het Hof van Justitie en bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*, is van toepassing bij het Gerecht.

3. De procestermijnen worden verlengd met een forfaitaire termijn wegens afstand van tien dagen.

Artikel 101

Verlenging — Machtiging

1. De krachtens dit reglement bepaalde termijnen kunnen worden verlengd door de autoriteit die ze heeft vastgesteld.

2. De president kan de griffier machtigen, termijnen waarvan de vaststelling ingevolge dit reglement tot zijn bevoegdheid behoort, te bepalen of verlenging ervan toe te staan.

DERDE TITEL

VAN DE BIJZONDERE PROCEDURES

Eerste hoofdstuk

**VAN VERZOEKEN TOT OPSCHORTING VAN
TENUITVOERLEGGING EN TOT VERKRIJGING VAN ANDERE
VOORLOPIGE MAATREGELEN IN KORT GEDING***Artikel 102***Verzoek om voorlopige maatregelen**

1. Een verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging van een handeling van een instelling, bedoeld in de artikelen 242 EG-Verdrag en 157 EGA-Verdrag, kan slechts worden ontvangen indien de verzoeker tegen die handeling beroep heeft ingesteld bij het Gerecht.

Een verzoek tot verkrijging van enige andere voorlopige maatregel, bedoeld in de artikelen 243 EG-Verdrag en 158 EGA-Verdrag, kan slechts worden ontvangen indien de verzoeker partij is in een voor het Gerecht aanhangige zaak en dit verzoek met die zaak verband houdt.

Deze verzoeken kunnen met inachtneming van het bepaalde in artikel 91, lid 4, van het Ambtenarenstatuut worden gedaan zodra een klacht als bedoeld in artikel 90, lid 2, van dat statuut is ingediend.

2. De verzoeken bedoeld in het voorgaande lid, bevatten een duidelijke omschrijving van het voorwerp van het geschil en van de omstandigheden waaruit het spoedeisende karakter van het verzoek blijkt, alsmede de middelen, zowel feitelijk als rechtens, op grond waarvan de voorlopige maatregel waartoe wordt geconcludeerd, aanvankelijk gerechtvaardigd voorkomt.

3. Het verzoek wordt gedaan bij afzonderlijke akte en met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 34 en 35.

*Artikel 103***Bevoegdheid van de president van het Gerecht**

1. De president van het Gerecht beslist op de krachtens artikel 102, lid 1, gedane verzoeken.

2. In geval van afwezigheid of verhindering van de president van het Gerecht, wordt deze vervangen door een andere rechter, die wordt aangewezen overeenkomstig de voorwaarden die zijn vastgesteld in een besluit van het Gerecht dat wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

*Artikel 104***Procedure**

1. Het verzoek wordt aan de wederpartij betekend; de president van het Gerecht verleent haar een korte termijn voor schriftelijk of mondeling antwoord.

2. De president van het Gerecht treft in voorkomend geval maatregelen tot organisatie van de procesgang en maatregelen van instructie.

3. De president van het Gerecht kan het verzoek toestaan nog voor de wederpartij haar opmerkingen heeft voorgedragen. Deze maatregel kan nadien, ook ambtshalve, worden gewijzigd of ingetrokken.

*Artikel 105***Beslissing ten aanzien van de voorlopige maatregelen**

1. Op het verzoek wordt beslist bij een met redenen omklede beschikking.

2. De tenuitvoerlegging van de beschikking kan worden onderworpen aan de voorwaarde, dat de verzoeker zekerheid stelt tot een bedrag en op de wijze als op grond van de omstandigheden bepaald.

3. In de beschikking kan de dag worden bepaald met ingang waarvan de maatregel zijn kracht verliest. Bij gebreke van zodanige aanduiding verliest de maatregel zijn kracht terstond nadat het eindarrest is uitgesproken.

4. De beschikking is van voorlopige aard en prejudicieert de door het Gerecht in de hoofdzaak te geven beslissing niet.

*Artikel 106***Wijziging in de omstandigheden**

Op verzoek van een van de partijen kan de beschikking te allen tijde op grond van een wijziging in de omstandigheden worden ingetrokken of gewijzigd.

*Artikel 107***Nieuw verzoek**

De afwijzing van een verzoek tot verkrijging van een voorlopige maatregel belet geenszins, dat de verzoeker andermaal een verzoek indient op grond van nieuwe feiten.

*Artikel 108***Opschorting van tenuitvoerlegging**

Het verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging van een handeling van een instelling, gedaan krachtens de artikelen 244 en 256 EG-Verdrag en 159 en 164 EGA-Verdrag, wordt naar de bepalingen van dit hoofdstuk behandeld.

De beschikking waarbij het verzoek wordt toegewezen, bepaalt in voorkomend geval de dag waarop de voorlopige maatregel zijn kracht verliest.

Tweede hoofdstuk

VAN DE TUSSENKOMST OF INTERVENTIE

Artikel 109

Verzoek tot tussenkomst

1. Elk verzoek tot tussenkomst moet worden gedaan binnen een termijn van vier weken vanaf de datum van de publicatie van de mededeling bedoeld in artikel 37, lid 2.
2. Het verzoek tot tussenkomst bevat:
  - a) de aanduiding van de zaak;
  - b) de aanduiding van partijen;
  - c) de naam en de woonplaats van de interveniënt;
  - d) de domiciliekeuze van de interveniënt ter plaatse waar het Gerecht is gevestigd, of de vermelding van het technisch communicatiemiddel waarover het Gerecht beschikt en waarmee de vertegenwoordiger van de interveniënt instemt voor het in ontvangst nemen van alle te betekenen stukken;
  - e) de conclusie van de interveniënt strekkende tot ondersteuning of afwijzing van de conclusies van de verzoeker;
  - f) een uiteenzetting van de omstandigheden waaruit blijkt van het recht om tussen te komen krachtens artikel 40, tweede alinea, van het Statuut van het Hof van Justitie of op grond van een specifieke bepaling.
3. De artikelen 34 en 35 zijn van overeenkomstige toepassing.
4. De interveniënt wordt vertegenwoordigd volgens het bepaalde in artikel 19 van het Statuut van het Hof van Justitie.
5. Het verzoek tot tussenkomst wordt aan de partijen betekend om hen in de gelegenheid te stellen schriftelijke of mondelinge opmerkingen te maken en, indien daartoe aanleiding bestaat, aan de griffie mee te delen welke stukken volgens hen als geheim en vertrouwelijk moeten worden beschouwd en derhalve volgens hen niet aan de interveniënten mogen worden megedeeld.
6. De president beslist bij beschikking dan wel verwijst het verzoek tot tussenkomst naar het Gerecht. Indien het verzoek wordt afgewezen, is de beschikking met redenen omkleed.

Artikel 110

Voorwaarden voor de interventie

1. Indien interventie wordt toegestaan, bepaalt de president de termijn waarbinnen de interveniënt een memorie in interventie kan indienen.
2. De interveniënt ontvangt afschriften van alle aan partijen betekende processtukken. Op verzoek van een partij kan de president echter toezending van afschriften van geheime of vertrouwelijke stukken weigeren.
3. De memorie in interventie bevat:
  - a) de conclusies van de interveniënt;

- b) de door de interveniënt aangevoerde middelen en argumenten;
- c) zo nodig, de bewijsaanbiedingen.

4. De conclusies van de interveniënt zijn slechts ontvankelijk indien zij strekken tot gehele of gedeeltelijke ondersteuning van de conclusies van een van de partijen.

5. Na de indiening van de memorie in interventie bepaalt de president een termijn waarbinnen partijen schriftelijk kunnen antwoorden op die memorie of nodigt hij partijen uit, hun antwoord in te dienen tijdens de mondelinge behandeling.

6. Voor de toepassing van dit reglement wordt de interveniënt gelijkgesteld met een partij, behoudens andersluidende bepalingen.

Artikel 111

Uitnodiging tot interventie

1. In elke stand van het geding kan de president, de partijen gehoord, iedere persoon, iedere instelling of iedere lidstaat die belang heeft bij de oplossing van het geschil, uitnodigen om het Gerecht te laten weten of hij in het geding wenst tussen te komen. In de uitnodiging wordt melding gemaakt van de mededeling bedoeld in artikel 37, lid 2.

2. Indien de betrokken persoon, instelling of lidstaat binnen de door de president gestelde termijn aan het Gerecht laat weten dat hij of zij wenst tussen te komen, deelt de president dit mee aan de partijen om hen in de gelegenheid te stellen, indien daartoe aanleiding bestaat, aan de griffie mee te delen welke stukken volgens hen als geheim of vertrouwelijk moeten worden beschouwd en derhalve volgens hen niet aan de betrokken persoon, instelling of lidstaat mogen worden megedeeld.

De bepalingen van artikel 110, lid 2, zijn van toepassing.

3. De betrokken persoon, instelling of lidstaat dient zijn of haar memorie in interventie in binnen een termijn van een maand te rekenen vanaf de mededeling van de processtukken.

De bepalingen van de artikelen 34, 35, 109, leden 2, sub a tot en met e, en 4, en 110, leden 3 tot en met 6, zijn van toepassing.

Derde hoofdstuk

VAN DE HOGERE VOORZIENINGEN EN DE TERUGWIJZINGEN NA VERNIETIGING

Artikel 112

Voorwaarden voor hogere voorziening tegen de beslissingen van het Gerecht

Onder de voorwaarden bepaald in de artikelen 9 tot en met 12 van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie, staat hogere voorziening bij het Gerecht van eerste aanleg open tegen de arresten en beschikkingen van het Gerecht.

Artikel 113

Terugwijzing na vernietiging — Toewijzing van de teruggewezen zaak

1. Wanneer het Gerecht van eerste aanleg, na een arrest of beschikking van het Gerecht te hebben vernietigd, de zaak krachtens artikel 13 van bijlage I bij het Statuut van het Hof van Justitie terugwijst naar het Gerecht, wordt de zaak door het verwijzingsarrest bij het Gerecht aanhangig.

2. De president van het Gerecht wijst de zaak toe aan de rechtsprekende formatie die de vernietigde beslissing heeft gewezen, of aan een andere rechtsprekende formatie.

Wanneer de vernietigde beslissing evenwel is gewezen door een alleensprekende rechter, wijst de president van het Gerecht de zaak toe aan een rechtsprekende formatie die zitting houdt met drie rechters, waarvan die rechter geen deel uitmaakt.

Artikel 114

Procedure van onderzoek van de teruggewezen zaak

1. Binnen twee maanden nadat het arrest van het Gerecht van eerste aanleg aan de verzoeker is betekend, kan deze een memorie van opmerkingen indienen.

2. Binnen een maand nadat de memorie van de verzoeker aan de verwerende partij is meegedeeld, kan deze een memorie van opmerkingen indienen. De termijn waarover de verwerende partij daartoe beschikt, kan in geen geval korter zijn dan twee maanden te rekenen vanaf de dag waarop het arrest van het Gerecht van eerste aanleg haar is betekend.

3. De memorie van de verzoeker en die van de verwerende partij worden tegelijkertijd aan de interveniënt meegedeeld. Deze kan binnen een maand na die mededeling een memorie van opmerkingen indienen. De termijn waarover de interveniënt daartoe beschikt, kan in geen geval korter zijn dan twee maanden te rekenen vanaf de dag waarop het arrest van het Gerecht van eerste aanleg hem is betekend.

4. In afwijking van de leden 1 tot en met 3 wordt, wanneer, op het moment waarop het verwijzingsarrest wordt gewezen, de schriftelijke behandeling voor het Gerecht niet was beëindigd, zij hervat in de stand waarin zij zich bevond; het Gerecht kan daartoe de nodige maatregelen tot organisatie van de procesgang vaststellen.

5. Indien de omstandigheden dit rechtvaardigen, kan het Gerecht de indiening van aanvullende memories van opmerkingen toestaan.

6. De procedure verloopt overeenkomstig de bepalingen van de tweede titel van dit reglement.

Artikel 115

Kosten

Het Gerecht beslist over de op de procedures voor het Gerecht zomede op de procedure in hogere voorziening voor het Gerecht van eerste aanleg gevallen kosten.

Vierde hoofdstuk

VAN DE ARRESTEN BIJ VERSTEK GEWEZEN EN HET VERZET

Artikel 116

Procedure

1. Wanneer de verwerende partij, ofschoon regelmatig in het geding geroepen, nalaat tijdig en in de voorgeschreven vormen op het verzoekschrift te antwoorden, kan de verzoeker vorderen dat het Gerecht zijn conclusies toewijst.

Dit verzoek wordt aan de verwerende partij betekend. Het Gerecht kan besluiten de mondelinge behandeling van het verzoek te openen.

2. Alvorens bij verstek arrest te wijzen, onderzoekt het Gerecht de ontvankelijkheid van het verzoekschrift, alsmede of de vormvoorschriften behoorlijk in acht zijn genomen en of de conclusies van verzoeker gegrond voorkomen. Het kan maatregelen van instructie bevelen.

3. Het bij verstek gewezen arrest is uitvoerbaar.

Het Gerecht kan de uitvoerbaarheid evenwel opschorten totdat op het ingevolge lid 4 gedane verzet is beslist, dan wel de uitvoerbaarheid onderwerpen aan de voorwaarde, dat zekerheid wordt gesteld tot een bedrag en op de wijze als op grond van de omstandigheden bepaald; de zekerheid wordt vrijgegeven wanneer het verzet achterwege blijft of wordt verworpen.

4. Tegen het bij verstek gewezen arrest staat verzet open.

Het verzet moet worden aangebracht binnen een maand na de betekening van het arrest.

Het wordt aanhangig gemaakt in de vormen bepaald in de artikelen 34 en 35.

5. Nadat het verzet is betekend, bepaalt de president van de rechtsprekende formatie de termijn waarbinnen de wederpartij schriftelijk van antwoord kan dienen.

De procedure verloopt overeenkomstig de bepalingen van de tweede titel van dit reglement.

6. Het Gerecht doet uitspraak bij een arrest dat niet vatbaar is voor verzet. De minuut van dit arrest wordt gehecht aan die van het bij verstek gewezen arrest. In margine van laatstgenoemde minuut wordt van het op het verzet gewezen arrest aantekening gedaan.

Vijfde hoofdstuk

VAN DE BUITENGEWONE RECHTSMIDDELEN

Artikel 117

Van het derdenverzet

1. Overeenkomstig artikel 42 van het Statuut van het Hof van Justitie kan derdenverzet worden gedaan tegen een beslissing gewezen zonder dat de derde-opposant in het geding is geroepen, indien de beslissing de derde-opposant in zijn rechten benadeelt.

Indien van de bestreden beslissing mededeling is gedaan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*, wordt het verzoek gedaan binnen twee maanden na de dag van die mededeling.

2. Op het derdenverzet zijn de bepalingen van de artikelen 34 en 35 van toepassing; het verzoek bevat voorts:

- a) een nauwkeurige aanduiding van de bestreden beslissing;
- b) de vermelding van de punten waarop de bestreden beslissing de derde-opposant in zijn rechten benadeelt;
- c) een opgave van de redenen waarom de derde-opposant niet aan het hoofdgeding voor het Gerecht heeft kunnen deelnemen.

Het verzoek wordt gericht tegen alle partijen in het hoofdgeding.

Het verzoek wordt toegewezen aan de rechtsprekende formatie die de beslissing heeft gewezen waartegen het derdenverzet is gericht.

3. De bestreden beslissing wordt gewijzigd voor zover het derdenverzet wordt toegewezen.

De minuut van de op het derdenverzet gewezen arrest wordt gehecht aan die van de bestreden beslissing. In margine van laatstgenoemde minuut wordt van het op het derdenverzet gewezen arrest aantekening gedaan.

4. Wanneer eenzelfde beslissing van het Gerecht voorwerp is van hogere voorziening bij het Gerecht van eerste aanleg en van derdenverzet voor het Gerecht, kan het Gerecht de behandeling schorsen totdat het Gerecht van eerste aanleg arrest heeft gewezen; partijen worden daartoe gehoord.

5. Op verzoek van de derde-opposant kan de opschorting van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing worden gelast. De bepalingen van het eerste hoofdstuk van de derde titel zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 118

Van de interpretatie van de beslissingen van het Gerecht

1. Overeenkomstig artikel 43 van het Statuut van het Hof van Justitie heeft het Gerecht, in geval van moeilijkheden aangaande de betekenis en de strekking van een beslissing, tot taak deze uit te leggen, op verzoek van een der partijen of van een instelling van de Gemeenschappen die haar belang ter zake aannemelijk maakt.

Voor het verzoek tot interpretatie geldt geen enkele termijn.

2. Op het verzoek tot interpretatie zijn de bepalingen van de artikelen 34 en 35 van toepassing; het verzoek bevat voorts:

- a) een nauwkeurige aanduiding van de beslissing waarop het verzoek betrekking heeft;
- b) de vermelding van de teksten waarvan interpretatie wordt verzocht.

Het verzoek wordt gericht tegen hen die partij waren bij de beslissing waarvan interpretatie wordt verzocht.

Het verzoek tot interpretatie wordt toegewezen aan de rechtsprekende formatie die de beslissing heeft gewezen waarop dat verzoek betrekking heeft.

3. Het Gerecht beslist bij arrest, na partijen in de gelegenheid te hebben gesteld hun opmerkingen voor te dragen.

De minuut van dit arrest wordt gehecht aan de minuut van de geïnterpreteerde beslissing. In margine van laatstgenoemde minuut wordt aantekening gedaan van het ter interpretatie gewezen arrest.

4. Wanneer eenzelfde beslissing van het Gerecht voorwerp is van hogere voorziening bij het Gerecht van eerste aanleg en van een verzoek tot interpretatie voor het Gerecht, kan het Gerecht de behandeling schorsen totdat het Gerecht van eerste aanleg arrest heeft gewezen; partijen worden daartoe gehoord.

Artikel 119

Van de herziening

1. Overeenkomstig artikel 44 van het Statuut van het Hof van Justitie kan het Gerecht slechts om herziening van een beslissing worden verzocht op grond van de ontdekking van een feit dat van beslissende invloed kan zijn en vóór de uitspraak of de vaststelling van de beslissing onbekend was aan het Gerecht en aan de partij die om de herziening verzoekt.

Onverminderd de termijn van tien jaar, voorzien in artikel 44, derde alinea, van het Statuut van het Hof van Justitie, moet het verzoek tot herziening van een beslissing worden gedaan uiterlijk binnen drie maanden na de dag waarop het feit dat aan het verzoek ten grondslag ligt, ter kennis van de verzoeker is gekomen.

2. Op het verzoek tot herziening zijn de bepalingen van de artikelen 34 en 35 van overeenkomstige toepassing; het verzoek bevat voorts:

- a) een nauwkeurige aanduiding van de bestreden beslissing;
- b) de punten waarop de beslissing wordt bestreden;
- c) de omschrijving van het feit waarop het verzoek berust;
- d) een vermelding van de middelen strekkende tot het bewijs dat de herziening gerechtvaardigd is en dat de in lid 1 van dit artikel bedoelde termijnen in acht zijn genomen.

Het verzoek wordt gericht tegen al degenen die partij waren bij de bestreden beslissing.

Het verzoek tot herziening wordt toegewezen aan de rechtsprekende formatie die de bestreden beslissing heeft gewezen.

3. Het Gerecht beslist bij arrest over de ontvankelijkheid van het verzoek met inaanmerkingneming van de schriftelijke opmerkingen van partijen.

Indien het Gerecht het verzoek ontvankelijk verklaart, geschiedt de verdere behandeling mondeling, behoudens andersluidende beslissing van het Gerecht. Het Gerecht beslist bij arrest.

De minuut van het arrest houdende herziening wordt gehecht aan die van de herziene beslissing. In margine van laatstgenoemde minuut wordt van het arrest houdende herziening aantekening gedaan.

4. Wanneer eenzelfde beslissing van het Gerecht voorwerp is van hogere voorziening bij het Gerecht van eerste aanleg en van een verzoek tot herziening voor het Gerecht, kan het Gerecht de behandeling schorsen totdat het Gerecht van eerste aanleg arrest heeft gewezen; partijen worden daartoe gehoord.

SLOTBEPALINGEN

Artikel 120

Praktische aanwijzingen van het Gerecht

Het Gerecht kan praktische aanwijzingen geven met betrekking tot, met name, de voorbereiding en het verloop van de terechtzittingen, de minnelijke regeling van de geschillen alsmede de indiening en de neerlegging van memories of schriftelijke opmerkingen.

Luxemburg, 25 juli 2007.

De griffier
W. HAKENBERG

De president
P.J. MAHONEY

Artikel 121

Bekendmaking van het Reglement voor de procesvoering

Dit reglement, dat authentiek is in de procestalen bedoeld in het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht van eerste aanleg, wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*. Het treedt in werking op de eerste dag van de derde maand volgend op de bekendmaking ervan.

Artikel 122

Overgangsbepalingen inzake de kosten

De bepalingen van het achtste hoofdstuk van de tweede titel, betreffende de proceskosten en de gerechtskosten, zijn slechts van toepassing op de zaken die vanaf de datum van inwerkingtreding van dit reglement bij het Gerecht aanhangig zijn gemaakt.

De ter zake relevante bepalingen van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht van eerste aanleg blijven mutatis mutandis van toepassing op de vóór die datum aanhangige zaken.

Inhoud

ALGEMENE BEPALINGEN	2
<i>Artikel 1</i> Definities	2
EERSTE TITEL VAN DE ORGANISATIE VAN HET GERECHT	2
Eerste hoofdstuk VAN HET PRESIDENTSCHAP EN DE LEDEN VAN HET GERECHT	2
<i>Artikel 2</i> Ambtstermijn van de rechters	2
<i>Artikel 3</i> Eedaflegging	2
<i>Artikel 4</i> Afzetting en ontheffing uit het ambt van een rechter	2
<i>Artikel 5</i> Rang	3
<i>Artikel 6</i> Verkiezing van de president van het Gerecht	3
<i>Artikel 7</i> Bevoegdheden van de president van het Gerecht	3
<i>Artikel 8</i> Vervanging van de president van het Gerecht	3
Tweede hoofdstuk VAN DE RECHTSPREKENDE FORMATIES	3
<i>Artikel 9</i> Rechtsprekende formaties	3
<i>Artikel 10</i> Samenstelling van de kamers	3
<i>Artikel 11</i> Kamerpresidenten	3
<i>Artikel 12</i> Gewone rechtsprekende formatie — Toewijzing van de zaken aan de kamers	4
<i>Artikel 13</i> Verwijzing van een zaak naar het Gerecht in volle samenstelling of naar de kamer die zitting houdt met vijf rechters	4
<i>Artikel 14</i> Verwijzing van een zaak naar een alleensprekende rechter	4
Derde hoofdstuk VAN DE GRIFFIE EN DE DIENSTEN	4
Eerste afdeling — Van de griffie	4
<i>Artikel 15</i> Benoeming van de griffier	4
<i>Artikel 16</i> Beëindiging van functie van de griffier	4
<i>Artikel 17</i> Adjunct-griffier	4
<i>Artikel 18</i> Afwezigheid of verhindering van de griffier	4
<i>Artikel 19</i> Taken van de griffier	5
<i>Artikel 20</i> Houden van het register	5
Tweede afdeling — Van de diensten	5
<i>Artikel 21</i> Ambtenaren en andere personeelsleden	5
<i>Artikel 22</i> Administratie en beheer van de financiën van het Gerecht	5
Vierde hoofdstuk VAN DE WERKWIJZE VAN HET GERECHT	5
<i>Artikel 23</i> Dag, uur en plaats van de zittingen van het Gerecht	5
<i>Artikel 24</i> Quorum	5

Artikel 25	Afwezigheid of verhindering van een rechter	5
Artikel 26	Afwezigheid of verhindering van een rechter van de kamer die zitting houdt met vijf rechters, vóór de terechtzitting	6
Artikel 27	Beraadslaging	6
Artikel 28	Gerechtelijke vakanties	6
Vijfde hoofdstuk	VAN HET TAALGEBRUIK	6
Artikel 29	Taalgebruik	6
Zesde hoofdstuk	VAN DE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN PARTIJEN	6
Artikel 30	Voorrechten, immuniteiten en faciliteiten	6
Artikel 31	Hoedanigheid van de vertegenwoordigers van partijen	7
Artikel 32	Uitsluiting van de procedure	7
TWEEDE TITEL	VAN DE PROCEDURE	7
Eerste hoofdstuk	VAN DE SCHRIFTELIJKE BEHANDELING	7
Artikel 33	Algemene bepalingen	7
Artikel 34	Indiening van de processtukken	7
Artikel 35	Verzoekschrift	8
Artikel 36	Regularisatie	8
Artikel 37	Betekening van het verzoekschrift en mededeling in het Publicatieblad	8
Artikel 38	Toewijzing van een zaak aan een rechtsprekende formatie	8
Artikel 39	Verweerschrift	8
Artikel 40	Toezending aan de Raad en de Commissie	9
Artikel 41	Tweede memoriewisseling	9
Artikel 42	Nieuwe bewijsaanbiedingen	9
Artikel 43	Nieuwe middelen	9
Artikel 44	Documenten en stukken — Vertrouwelijke behandeling — Anonimisering	9
Artikel 45	Voorlopig rapport	9
Artikel 46	Verknochtheid — Voeging	9
Artikel 47	Volgorde van behandeling van de zaken	10
Tweede hoofdstuk	VAN DE MONDELINGE BEHANDELING	10
Artikel 48	Terechtzitting	10
Artikel 49	Dag van de terechtzitting	10
Artikel 50	Afwezigheid van de partijen ter terechtzitting	10
Artikel 51	Verloop van de terechtzitting	10
Artikel 52	Sluiting van de mondelinge behandeling	10

Artikel 53	Proces-verbaal van de terechtzitting	10
Derde hoofdstuk	VAN DE MAATREGELEN TOT ORGANISATIE VAN DE PROCESGANG EN VAN DE MAATREGELEN VAN INSTRUCTIE	10
Artikel 54	Algemene bepalingen	10
	Eerste afdeling — Van de maatregelen tot organisatie van de procesgang	11
Artikel 55	Doel en typologie	11
Artikel 56	Procedure	11
	Tweede afdeling — Van de maatregelen van instructie	11
Artikel 57	Typologie	11
Artikel 58	Procedure	11
	Derde afdeling — Van de oproeping en het verhoor van getuigen en deskundigen	11
Artikel 59	Oproeping van de getuigen	11
Artikel 60	Verhoor van de getuigen	12
Artikel 61	Verplichtingen van de getuigen	12
Artikel 62	Deskundigenonderzoek	12
Artikel 63	Eed	12
Artikel 64	Meeneed door getuige of deskundige	13
Artikel 65	Wraking	13
Artikel 66	Vergoeding van de kosten — Schadeloosstelling	13
Artikel 67	Rogatoire commissie	13
Vierde hoofdstuk	VAN DE MINNELIJKE REGELING VAN DE GESCHILLEN	13
Artikel 68	Modaliteiten	13
Artikel 69	Akkoord van de partijen	14
Artikel 70	Minnelijke regeling en procedure in rechte	14
Vijfde hoofdstuk	VAN DE SCHORSING VAN DE BEHANDELING EN DE ONBEVOEGD-VERKLARING TEN VOORDELE VAN HET HOF VAN JUSTITIE EN HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG	14
Artikel 71	Gevallen van schorsing van de behandeling en procedure	14
Artikel 72	Duur en gevolgen van de schorsing	14
Artikel 73	Onbevoegdverklaring	14
Zesde hoofdstuk	VAN DE AFSTAND VAN INSTANTIE, VAN DE AFDOENING ZONDER BESLISSING EN VAN DE PROCESINCIDENTEN	15
Artikel 74	Afstand van instantie	15
Artikel 75	Afdoening zonder beslissing	15
Artikel 76	Beroep dat kennelijk gedoemd is te worden verworpen	15
Artikel 77	Middelen van niet-ontvankelijkheid die van openbare orde zijn	15

Artikel 78	Verzoek om uitspraak te doen zonder daarbij op de zaak ten gronde in te gaan ..	15
	Zevende hoofdstuk VAN DE ARRESTEN EN DE BESCHIKKINGEN	15
Artikel 79	Arrest	15
Artikel 80	Uitspraak van het arrest	15
Artikel 81	Beschikking	16
Artikel 82	Vaststelling van de beschikking	16
Artikel 83	Ingang van de verbindende kracht	16
Artikel 84	Rectificatie van beslissingen	16
Artikel 85	Verzuim om ten aanzien van de proceskosten te beslissen	16
	Achtste hoofdstuk VAN DE PROCESKOSTEN EN DE GERECHTSKOSTEN	16
Artikel 86	Beslissing ten aanzien van de kosten	16
Artikel 87	Toedeling van de kosten — Algemene regels	16
Artikel 88	Kosten die nodeloos of vexatoir zijn veroorzaakt	16
Artikel 89	Toedeling van de kosten — Bijzondere gevallen	16
Artikel 90	Kosten van tenuitvoerlegging	17
Artikel 91	Invorderbare kosten	17
Artikel 92	Geschil over de kosten	17
Artikel 93	Betaling	17
Artikel 94	Gerechtskosten	17
	Negende hoofdstuk VAN DE RECHTSBIJSTAND	17
Artikel 95	Materiële voorwaarden	17
Artikel 96	Vormvoorwaarden	18
Artikel 97	Procedure	18
Artikel 98	Voorschotten — Tenlasteneming van de kosten	18
	Tiende hoofdstuk VAN DE BETEKENINGEN	19
Artikel 99	Betekeningen	19
	Elfde hoofdstuk VAN DE TERMIJNEN	19
Artikel 100	Berekening van de termijnen — Forfaitaire termijn wegens afstand	19
Artikel 101	Verlenging — Machtiging	19
	DERDE TITEL VAN DE BIJZONDERE PROCEDURES	20
	Eerste hoofdstuk VAN VERZOEKEN TOT OPSCHORTING VAN TENUITVOERLEGGING EN TOT VERKRIJGING VAN ANDERE VOORLOPIGE MAATREGELEN IN KORT GEDING	20
Artikel 102	Verzoek om voorlopige maatregelen	20
Artikel 103	Bevoegdheid van de president van het Gerecht	20

Artikel 104	Procedure	20
Artikel 105	Beslissing ten aanzien van de voorlopige maatregelen	20
Artikel 106	Wijziging in de omstandigheden	20
Artikel 107	Nieuw verzoek	20
Artikel 108	Opschorting van tenuitvoerlegging	20
Tweede hoofdstuk VAN DE TUSSENKOMST OF INTERVENTIE		21
Artikel 109	Verzoek tot tussenkomst	21
Artikel 110	Voorwaarden voor de interventie	21
Artikel 111	Uitnodiging tot interventie	21
Derde hoofdstuk VAN DE HOGERE VOORZIENINGEN EN DE TERUGWIJZINGEN NA VERNIETIGING		21
Artikel 112	Voorwaarden voor hogere voorziening tegen de beslissingen van het Gerecht	21
Artikel 113	Terugwijzing na vernietiging — Toewijzing van de teruggewezen zaak	22
Artikel 114	Procedure van onderzoek van de teruggewezen zaak	22
Artikel 115	Kosten	22
Vierde hoofdstuk VAN DE ARRESTEN BIJ VERSTEK GEWEZEN EN HET VERZET		22
Artikel 116	Procedure	22
Vijfde hoofdstuk VAN DE BUITENGEWONE RECHTSMIDDELEN		22
Artikel 117	Van het derdenverzet	22
Artikel 118	Van de interpretatie van de beslissingen van het Gerecht	23
Artikel 119	Van de herziening	23
SLOTBEPALINGEN		24
Artikel 120	Praktische aanwijzingen van het Gerecht	24
Artikel 121	Bekendmaking van het Reglement voor de procesvoering	24
Artikel 122	Overgangsbepalingen inzake de kosten	24
Inhoud		25
